

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Liber Primus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

INSTITUTIONUM JURIS CANONICI LIBER PRIMUS.

TIT. I.

De Jure Personarum, ac primo de Summo Pontifice, de Cardinalibus, & Legatis.

1. Ræjactis in præcedenti titulo generalibus fundamentis, aggredimur singulariter Institutiones partium Sacri Juris; & cum hoc ver-
setur potissimum circa personas, circa res, circa judicia, circa crimina, & pœnas, ut diximus ab initio; exordimur à Jure Personarum: quia, ut dicitur in §. *fin. instit. de jure nat. gent. & civ.* parum est Jus nosse, si personæ quarum causa constitutum est ignorentur.

2. Duo sunt universalia genera personarum pertinentium ad Ecclesiam unum laicorum, alterum clericorum, ex *cap. Duo sunt 7. 12. q. 1.* clerici dicuntur, qui Ecclesiasticis officiis sunt destinati per primam Tonsuram, aut per Ordines Ecclesiasticos: eamque denominationem accipiunt à græca voce κληρος. quæ idem significat quod latinè *Sors*, vel *hereditas*, eo quod in sui Ordinatione, vel assumuntur in hereditatem Domini, vel assequuntur hereditatem in ipso, ut dicitur in *c. Cum secundum 16. de preb.* Laici vocantur, qui nullo Ordine Ecclesiastico,

neque prima Tonsura sunt Ecclesiasticis muneribus deputati, unde negotiis sæcularibus vacant: hanc autem denominationem desumunt à græca voce λαός, quæ significat idem quod latinè *Populus*.

3. Totius Ecclesiæ Christi supremum in terris visibile caput est Summus Pontifex, ejusdem Christi Vicarius, & Successor Petri Apostolorum Principis. Ejus summa dignitas, atque potestas sicut orta est immediatè de Jure Divino ex *can. Sacrosancta 3. dist. 22. & ex can. quamvis, universa 4. dist. 21.* ita etiam ab infallibili Spiritus sancti lumine semper regitur, ne unquam errare possit quòtiescumque vel tamquam publicus Ecclesiæ Doctor, vel tamquam supremus Ecclesiæ Legislator aliquid definiat sive circa veritates fidei, sive etiam circa morum decreta, ut post antiquiores Patrum latè tradit *Bellar. lib. 4. de Rom. Pont. cap. 3. & seq.* Hinc Ecclesia Romana, quæ ab ipso immediatè regitur, dicitur mater, & magistra omnium aliarum Ecclesiarum, ex *c. fin. de fore. compet.* ita ut qui se ab illa separaverit vel sectando falsa dogmata, vel Ecclesiasticam unitatem scindendo, habendus sit tamquam hæreticus, aut schismaticus, & ab electorum numero prorsus extraneus, quemadmodum extra arcam Noe inventi, diluvii vastitate consumpti sunt.

4. Sicut autem Christus Dominus Apostolos

los

los habuit, & Petrus Coapostolos, atque Presbyteros, quorum opera Ecclesiam propagavit, & gubernavit: ita Summus Pontifex pro universali regimine totius Ecclesiae habet adjutores suos, & assessores, qui vocantur Cardinales Sanctae Romanae Ecclesiae, eo quod sint veluti cardines ejusdem Ecclesiae, vel quia specialiter inserviunt Sedi Apostolicae, quae Axis est, & Cardo aliarum Ecclesiarum, ut explicat *Glos. in Extrav. Execrabilis 4. de Prab. inter. commun. v. Cardinalibus.* Illorum gradus & ordo triplex est. Alii enim sunt Episcopi Cardinales: alii Presbyteri: alii Diaconi. Episcoporum Cardinalium tituli olim 7. fuerunt, nempe Ostiensis, Silvae candidae alias S. Ruffinae, Portuensis, Sabinus, Praenestinus, Albanus, Tusculanus, ad hunc finem primitus instituti ut singulis hebdomadae diebus super altare Beati Petri Missarum solemnia celebrarent, unde vocati quoque fuerunt Cardinales hebdomadarii, ut refert *Eman. Gonz. in c. His quae XI. de Majorit. & Obed.* Nunc sex sunt, quia Titulus S. Ruffinae auctoritate Callisti II. unitus fuit Episcopo Portuensi. Tituli Presbyterorum Cardinalium sunt 50. Diaconorum autem sunt 14. ex *Constit. 50. Sixti V. quae incipit Postquam verus ille.* Cardinalium dignitas est maxima infra Summum Pontificatum ex *15. constit. Eugenii IV.*, quae incipit *Non me-*

~~hinc~~ : faciunt enim quasi unum corpus cum summo Pontifice, eo proportionaliter modo quo canonici cum Episcopo, ejusque coadjutores existunt in executione muneris sacerdotalis. Vacante autem Sede sunt Pontificis Electores ex *c. Licet 6. de elect.* Et *c. ubi periculum 3. eod. in 6.* Plura circa dignitatem cardinalitiam si quis scire desiderat, consulat *Cobell. in suo tract. de notitia Cardinalatus, Barb. Juris Eccl. lib. 1. cap. 3. & 4.* aliosque ab ipsis relatos.

5. Summo Pontifici in gubernanda Ecclesia, præter Cardinales, inserviunt etiam Legati, & Nuncii, quo nomine ii veniunt, quibus committitur aliqua certa civitas, vel provincia, ubi personam Pontificis repræsentant, & ordinariam Jurisdictionem exercent, ut constat ex toto Decretal. tit. *De off. Legati.* Multiplex autem est talium Legatorum species. Aliqui enim sunt qui dicuntur Legati de Latere, de quibus sermo est in *c. Decreto 11. Si quis Episcopus 35. 2. q. 6. c. volentes 8. de off. Legati*, aliisque Juribus. Hoc nomen tribuitur tantum Cardinalibus quando mittuntur, quia scilicet cum Cardinales ex suo munere assistant Summo Pontifici, si contingat ipsorum aliquem mitti, dicitur mitti quasi de latere Summi Pontificis, ut explicat *Glos. in c. 1. de Off. Legati v. Legationis*, & *Glos. in cap. Excommunicatis 9. eod. tit. v. commissam.*

6. Alii sunt qui dicuntur simpliciter Nuncii, quod

quod nomen tribui solet iis, qui mittuntur à Summo Pontifice ad aliquam Provinciam, seu ad aliquod negocium *cum potestate Legationis*, & non sunt Cardinales, de quibus sermo est in *c. Excommunicatis 9. & c. volentes 8. De Off. Legati*, eorumque exemplum est in Prætulibus qui mittuntur ad Principes. Non dicuntur autem mitti de latere, quia cum non sint Cardinales, non habent ex suo munere assistere Summo Pontifici. Si tamen de facto contingat, aliquem à Summo Pontifice ex Aula Romana mitti & mandatum ab eodem recipere vivæ vocis Oraculo, mitti solet cum potestate Legati à Latere. Dixi *cum potestate Legationis* : quia si aliquis mittatur ad Urbem aliquam seu Provinciam Ecclesiæ cum sola jurisdictione ordinaria quoad temporale regimen ejusdem Urbis, seu Provinciæ, & Cardinalis non fit; is non dicitur Nuncius, sed Governator.

7. Alii demum Legati sunt, qui habent munus Legationis annexum suæ dignitati, & dicuntur Legati nati, quia scilicet per hoc ipsum quod illam dignitatem acquirunt, absque alia speciali destinatione fiunt ipso Jure Legati, ut est exemplum in quibusdam Archiepiscopatibus, qui habent sibi annexam dignitatem Legationis, ut videre est in *c. 1. De Off. Legati c. 1. De appellat. & c. 1. ut lite pendente.*

8. Inter omnes istas Legatorum species, au-

thoritas , & jurisdictio Legatorum de Latere maxima est , Non solùm enim possunt in sua Provincia id quod Episcopi in suis Diæcesibus; sed amplioribus quoque privilegiis potiuntur, ut fusè tractant Canonistæ in *tit. de Offic. Legati*, atque etiam colligi potest ex litteris Apostolicis, quæ Legatis, aut Nunciis dari solent cum mandato Legationis, & cum expressione potestatis, quæ ipsis comunicatur. Videri potest Barb. lib. 1. Jur. Eccl. cap. 5.

T I T. II.

De Episcopis.

1. **P**ost S. R. E. Cardinales, Legatos, & Nuncios qui Sedis Apostolicæ authoritatem repræsentant, consideranda venit dignitas Episcopalis, cujus Ordo maximus est in Ecclesia, unde ipse Summus Pontifex sese appellat Episcopum, quando ab Ordine se denominat, ut notat Glos. in proemio sexti Decretalium *v. Episcopus.*

2. Multiplex autem est Episcoporum gradus in Ecclesia. Alii enim sunt qui dicuntur simpliciter Episcopi; alii Archiepiscopi, alii Primates, alii Patriarchæ. Episcopi vocantur qui pro spirituali regimine Civitatibus præsunt, ita dicti à græca voce, quia sunt quasi superintenden-

dententes seu speculatores super populi, & Gregis sibi commissi mores, vitamque invigilantes, ut explicat Isid. relatus à Gratiano in *c. Cleros 2. dist. 21. vers. Episcopus autem.*

3. Archiepiscopi sunt qui & habent gregem sibi subjectum, & præterea præsunt Episcopis unius Provinciæ, ita dicti à græca voce quia sunt quodammodo Principes Episcoporum, ut explicatur in *cit. c. Cleros vers. Inde Archiepiscopus.* Dicuntur etiam Metropolitanis, ut constat ex *c. 2. 6. 9. 3.* quia Sedem habent in civitate capite unius Provinciæ, qualis civitas vocari solet Metropolis, quasi mater Civitatum. Episcopi autem ejusdem provinciæ subjecti Archiepiscopo dicuntur ejusdem suffraganei ut videre est in *cit. c. 2. & in c. suffraganeis n. de Elect.*

4. Patriarchæ, & Primate si solam vocum significationem consulas, parum vel nihil inter se differre videntur: utroque enim nomine significantur, qui & supra gregem sibi subjectum, & supra Episcopos, atque Archiepiscopos plurium provinciarum potestatem habent, ut per se satis indicat ipsa nominum derivatio: *Patriarcha* enim græcè idem significat, quod latine *Patrum Princeps*, ut explicatur in *cit. c. Cleros vers. Patriarcha.* *Primas* autem est idem quod sedem habens in prima civitate, ex *c. Nulli 2. dist. 99.* quo nomine civitates illæ appellatæ sunt, quæ reliquis plurium provincia-

tum

tum civitatibus dominabantur, in quibus sicut pro regimine sæculari instituta fuerat Præfectura, quæ ad plures provincias jurisdictionem extenderet; ita & pro gubernatione Ecclesiastica posita fuit Sedes Episcopalis, cui reliquæ plurium provinciarum sedes subderentur, ut constat ex *c. Provincia 1. dist. 99.*

5. Non obstante tamen ea vocum in significando similitudine usus obtinuit, ut Patriarchæ nomen quibusdam tantum specialibus Primatibus tribuatur, relicto reliquis solo nomine Primatis. Præcipui autem illorum sunt Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, infra Romanum Pontificem, qui non solum est Supremum in terris visibile caput totius Ecclesiæ; sed est præterea specialis Episcopus Romanæ Urbis, & Occidentalium Provinciarum Patriarcha, quo nomine specialiter ipsi subditur Italia tota cum Insulis, Gallia, Anglia, Scotia, & Hybernia, Hispania cum Insulis fortunatis, & Balearibus, tota Germania Superior, & Inferior, Dalmatia, Illiricum, Bohemia, Polonia cum Livonia, & Lituania, item Dania Norvegia, & Suetia cum Insulis Scandiæ, Islandiæ, Gothiæ, aliarumque septentrionalium, item Pannonia cum Transilvania, Boffina, & aliis, Africa, Numidia, & utraque Mauritania, Cæsariensis, & Tingitana.

6. Infra Romanum Pontificem antiquitus fuit primus Alexandrinus, & secundus Antiochenus, ut patet ex *can. Sacrosancta 3. dist. 22.* satisque innuit canon concilii Niceni relatus in *c. Mos antiquus 6. dist. 65.* Utraque enim illa sedes fundata fuit à S. Petro, qui Antiochiæ per aliquod tempus personaliter sedit, & Alexandriam nomine suo Marcum misit; ac præterea in utraque civitate tunc temporis erant pro sæculari regimine Præfecturæ præcipuæ, circumjacentium regionum provinciis jus dicentes, ad cujus regiminis similitudinem instituta fuit, ut diximus, Ecclesiarum Patriarchalium hierarchia. Ex qua etiam ratione factum est ut sedes Alexandrina Antiochenam præcederet, non obstante quod Antiochena fuerit à Petro personaliter instituta, & Alexandrina per Marcum; quia scilicet Præfectura Alexandrina erat Augustalis, & majoris dignitatis, quam Antiochena, ut habetur ex *ff. & C. de Offic. Præf. Augustal.*

7. Patriarchæ Alexandrino subdita fuit Ægyptus, Lybia, Pentapolis, & Ethiopia. Antiocheno autem Orientalis Ecclesia, quæ complectebatur Syriam, Assyriam, Mesopotamiam, Mediam, Parthiam, Persiam, reliquasque Asiæ partes usque ad Indiam Orientalem.

8. Sedes Hierosolymitana, quamvis esset Apostolica, utpote fundata per S. Jacobum,
jura

jura tamen Patriarchatus ab initio non habuit, imo subdita fuit Cæsareæ Metropoli Provinciæ Palestinæ, ut constat ex *can. 7. Concilii Niceni*, quamvis in signum honoris, eo quod in ea Urbe jacta fuissent prima Christianæ Religionis fundamenta per Christi Domini Passionem, & mortem, prædicationemque Apostolorum, ibidemque Sedem fixisset Jacobus Apostolus suoque sanguine consecrasset; concessum fuerit, & cit. *can. 7. Concilii Niceni* confirmatum Hierosolymitano Antistiti, ut in conciliis generalibus primum locum haberet infra Alexandrinum, & Antiochenum supra omnes Metropolitans.

9. Intra hos honorariæ præminentia fines se cohibuit Hierosolymitanus usque ad concilium Ephesinum, à quo impetrare curavit jura Patriarchatus, productis insignibus suæ Ecclesiæ prærogativis; irrito tamen conatu, resistente præsertim Cyrillo Alexandrino, ne aliquid decerneretur contra Canonem concilii Niceni, ut tradit S. Leo Papa in sua Epistola 62. ad Maximum Antiochenum: ex qua etiam ratione idem S. Pontifex reprobavit decretum editum à Patribus Concilii Calcedonensis post 20. annos subsecuti, quo Sedes Hierosolymitana, declarata fuit Patriarchalis, attributis ei tribus Palestinis, ab Antiocheno Patriarchatu detractis. & quamvis idem Calcedonense decretum fuerit approbatum in quinta Synodo: attamen

men nec eam approbationem confirmatam fuisse à Summo Pontifice clare colligitur ex responsis Nicolai 1 ad quæsitâ Bulgarorum *cap. 92.* ubi Sedes primarias verè Patriarchales dicit esse tantum Romanam, Alexandrinam, & Antiochenam; Hierosolymitanam autem esse solo nomine, & quoad signa honoris Patriarchalem, servata propria dignitate Metropoli, juxta canonem concilii Niceni. Tandem successu temporis, cum aliud circumstantiæ suaderent, in concilio Lateran. IV. confirmata fuit ea dignitas ab Innocentio III. ut constat ex *c. Antiqua 23. De privilegiis*, quod est ex eo Lateran. concilio desumptum, ubi etiam decernitur, ut Sedes Hierosolymitana sit quarta Patriarchalis infra Constantinopolitanam, Alexandrinam, & Antiochenam.

10. Similibus fere gradibus ad Patriarchatum ascendit Episcopus Bizantinus, qui fuit ab initio suffraganeus Metropolitani Heracliensis in Thracia, ut constat ex Gelasii *epist. 13. ad Acarium*. Sed cum postea Bizantio facta esset ingens accessio dignitatis, translatione Imperii per Constantinum, à quo Constantinopolis vocatum est; multum etiam præcellentiæ accessit ejus urbis Episcopatui, ita ut in concilio Constantinopolit. 1. decretum illud editum fuerit: *Episcopus Constantinopol. habeat priores honoris partes post Romanum Episcopum, eo quod Constantinopolis*

rinopolis sit nova Roma. Huic tamen decreto (sive per illud vere tribuerentur jura Patriarchatus, sive solum concederetur honoraria præ eminentia, quemadmodum olim concessa fuerat Hierosolymitano) restitit Romana Sedes, quæ illius Concilii ea solum approbavit, quæ contra Macedonium definiverat, ut constat ex *epist. 31. S. Gregorii lib. 6.*

II. Similem quoque exitum sortita est constitutio concilii Calcedonensis, qua, & Patriarchalis potestas, & supra reliquos Patriarchas infra Romanum Pontificem præ eminentia Constantinopolitanæ Sedi concessa fuit, attributis ei Diocæsesibus Thraciæ, Ponti, & Asiæ, cui constitutioni constanter quoque obstitit S. Leo Canonum Nicenorum fortissimus Custos, ut patet ex *ejusdem litteris 53. & 54. datis ad Imperatorem, & ad Anatolium Constantinopolitanum Antistitem, qui voluntati Sancti Pontificis acquieverunt.* Successu tamen temporis, quidam Anatolii Successores, quod hæstens per conciliorum decreta firmatum non fuerat, obtinuerunt per Imperatorum leges, quibus, adhærendo prædictis decretis concilii Constantinopolitani, & Calcedonensis, statutum fuit, ut Episcopus Constantinopolitanus primus esset inter Patriarchas infra Summum Pontificem, ut videre est in *Authent. de Ecclesiast. titulis §. Ideoque sancimus. collat. 9.* quod statu-

statutum utcumque fuerit omni validitate vacuum, ansam tamen præbuit pluribus Constantinopolitanis Præsulibus jurâ sibi Patriarchalia conservandi. Tandem post omnes istos irritos conatus, variatis post aliquot sæcula circumstantiis, Constantinopolitanæ Sedi primus ille, infra Romanum Pontificem, Patriarchalis dignitatis gradus indultus fuit à legitima Potestate. decreto Innoc. III. in concil. Lateran. IV. quod refertur in supra cit. c. *Antiqua 23. de privilegiis*, ubi etiam specialia quædam Patriarchalium quatuor Sedium privilegia recensentur.

12. Præter hos quatuor primarios Patriarchas, dantur etiam in Ecclesia Primates aliqui, quibus ex recepta loquendi consuetudine nomen Patriarchæ tribuitur. Quinam autem illi sint, & in quibus regionibus, videri potest distincte narratum, apud *Azor. Inst. moral. p. 2. lib. 3. cap. 35.*

T I T. III.

De potestate Episcoporum.

1. **H**is circa varios Episcoporum gradus prælibatis, ut nonnihil etiam circa ipsorum jura, & potestatem breviter explicetur; notandum est eos omnes differre in aliquibus, in aliquibus

quibus convenire. Pro quibus sciendum est, Episcopalem potestatem in universum reduci ad tria membra. Quædam enim Episcopo competunt ratione Ordinis: quædam ratione jurisdictionis: quædam ratione dignitatis. Ita *Ant. de Butr. in cons. 19.* quod fuisse sæpius approbatum à supremis Urbis Tribunalibus testatur *Fagnan. in c. dilectus 18. de off. Ord. n. 5.*

2. Ratione Ordinis ea competunt, quæ numerantur in *c. quamvis 4. dist. 68.* videlicet, esse Ordinarium Ministrum Sacramentorum Confirmationis, & Ordinis, Chrisma conficere, sacrare Oleum Infirmorum, quæ sunt de Jure Divino, seu ex Institutione Christi Domini annexa Ordini Episcopali: item competit Virgines consecrare, Tempora, Altaria, Sacella, Vasa, & Vestes; quæ de Jure Canonico sunt Episcopis reservata.

3. Ratione Jurisdictionis omnia reliqua competunt, quæ spectant ad regimen subjecti Gregis, qualia sunt v. g. beneficia conferre, causas audire, punire delicta, Synodum cogere, aliaque similia. Ubi obiter pro intelligentia Sacrorum Canonum notandum est, inter hujusmodi spectantia ad Jurisdictionem Episcopalem genericè acceptam aliqua dari, quæ speciali vocabulo dicuntur pertinere ad legem Diæcesanam; aliqua autem, quæ specialiter quoque pertinere dicuntur ad legem jurisdictiona-

tionalem, de qua divisione sermo est in *cit. c. Dilectus 18. de off. Ord.* aliisque Juribus. Ad legem Diæcesanam spectare dicuntur, quæ non extenduntur ad Regulares quamvis cæteroquin non exemptos à potestate Episcopi, seu in quibus Episcopus obligare non potest Regulares, sed Clericos tantum sæculares, ut tradunt Doctores ex *c. 1. 10. q. 1.* Quæ autem extenduntur etiam ad Regulares non exemptos, dicuntur pertinere ad legem jurisdictionalem. Videatur *Azor. p. 2. Inst. mor. lib. 3. cap. 32.* ubi exponit in particulari quænam sint in quibus Episcopus possit aut non possit Regulares non exemptos obligare.

4. Demum ratione dignitatis Episcopo convenire dicuntur ea, in quibus nec Episcopalis Ordo, nec ulla Jurisdictio exercetur; sed sunt potius quædam signa honoris, aut privilegia dignitatis Episcopalis.

5. Circa potestatem Ordinis, eidemque Ordini annexa de Jure Divino, unus alio Superior Episcopus esse non potest, quemadmodum circa potestatem Presbyteratus unus Presbyter alio superior esse nequit: Omnes enim æqualiter possunt valide ministrare ea Sacramenta, quorum sunt Ordinarii Ministri, puta omnes presbyteri æqualiter valide consecrare, omnes Episcopi æqualiter valide ministrare Sacramenta Confirmationis, & Ordinis, & sic de reliquis

Jure

Jure Divino annexis Ordini Episcopali, quæ per potestatem mere humanam à nemine auferri possunt, nec ullatenus limitari quoad actus validitatem. Dixi quoad actus validitatem, secus enim est quoad licitum potestatis usum, qui per potestatem humanam coarctari potest, imo & in totum suspendi, ut accidit quando infligitur pœna suspensionis, de qua sermo est in pluribus juribus sub *tit. de sent. excomm.* & etiam extra casum suspensionis limitatur in particularibus Episcopis quoad subditos suos, quibus tantummodo regulariter ministrare licite possunt Sacramenta Confirmationis, & Ordinis, ut suis locis infra notabitur, ubi de his Sacramentis sermo erit. Quare quoad hoc unus Episcopus ampliorem habet potestatem quam alius, pro majori amplitudine Diœcesis, & numero subditorum. Idem procedit in reliquis ex Institutione Canonica pendentibus à potestate Ordinis Episcopalis, quæ illud insuper habent, ut pendeant ab humana potestate Ecclesiastica etiam quoad actus validitatem, quia Ecclesia posset Episcopum privare facultate validè consecrandi Templum ut probat *Barb. Jur. Eccl. lib. I. cap. 11. n. 107. ex c. Ecclesiis 3. dist. 68. & ex c. Ecclesiis 18. cum duobus seqq. de consecr. dist. 1.* ubi Ecclesias ab Arrianis Episcopis consecratas, iterum consecrari præcipitur. Idem dic de reliquis similibus.

6. Circa potestatem jurisdictionis major est in supradictis Episcoporum gradibus inæqualitas. Id ut clarius elucescat, notandum est totam ejusmodi potestatem Episcopalem considerari posse, vel in ordine ad personas, vel in ordine ad res, super quibus exercetur.

7. Personæ eidem potestati subjectæ sunt quotquot existunt intra fines Diæcesis Episcopalis, nisi per speciale privilegium sint exemptæ, sive sint Clerici, sive Laici: cum eo tamen inter utrosque discrimine, quod Laici subdantur tantum in iis, quæ concernunt Animæ forum, & quoad causas, & delicta spectantia ad Tribunal Ecclesiasticum, à quo puniri possunt Ecclesiasticis pœnis atque censuris; at Clerici subjecti sint etiam quoad causas civiles, & omnia crimina, pro quibus judicari non possunt à potestate laica, ut inferius exponetur, ubi de Immunitate sermo erit.

8. Res eidem Jurisdictioni subjectæ sunt Ecclesiæ, Parochiæ, Monasteria, Xenodochia, aliaque pia loca, nisi specialiter exempta sint, ut constat ex toto tit. de religiosis domibus in 3. Decretal. Item res, & jura eorundem locorum: nec non beneficia omnia intra propriam Diæcesim existentia, quorum institutio, & destitutio, hoc est collatio, & privatio de jure communi ad Episcopum pertinet. exceptis iis, quæ Summo Pontifici reservata sunt, aut ex consuetudine,

C

vel

vel privilegio alteri inferiori Collatori, juxta
textum *in c. nullus omnino* 11. 16. q. 7. de qua
etiam infra recurret sermo in hac prima parte
Institutionum, ubi de Ecclesiasticis beneficiis
tractabitur, & in secunda parte, ubi agetur de re-
bus Ecclesiasticis.

9. In his omnibus omnes Episcopi conveni-
unt quoad propriam Diæcesim. Illud tamen di-
criminis est inter ipsos, quod simplices Episcopi
eam totam jurisdictionem habeant limitatam
finibus Diæcesis, extra quam jus dicentibus
non paretur impune, *ex c. 2. de constit. in 6.* At
Archiepiscopi jurisdictione pluribus in casibus
expressis in jure extenditur etiam extra pro-
priam Diæcesim, tum super Episcopos suffra-
ganeos, tum super subditos Suffraganeorum
suorum, tum super res Suffraganeorum potesta-
ti subjectas.

10. Quod attinet ad Episcopos Suffraganeos
potestatis est Archiepiscopalis ipsos cogere ad
Provinciale Concilium quolibet saltem trien-
nio, juxta præscriptum. *Trident. sess. 24. de re-
form. cap. 2.* eidemque præesse, ut colligitur *ex
c. 1. dist. 34.* Item curare debet Archiepiscopus
ut Suffraganei apud suas Ecclesias resideant, &
super eorum absentiam inquirere, ita ut si eos
absque legitima causa non residere repererit,
debeat applicare fructus fabricæ Ecclesiæ, aut
pauperibus loci, & crescente contumacia de-

nun-

nunciare Summo Pontifici, ut decernitur à *Trident. sess. 23. de reform. cap. 1.* & à Pio IV. in *Constit. 10. quæ incipit. De salute Gregis.* Præterea ad Archiepiscopum spectat curare, ut Suffraganei suo munere ritè fungantur; debitamque justitiam suis subditis administrent, de quibus juribus aliisque plurimis videri potest *Quaranta in summa Bullarii v. Archiepiscopi auctoritas*, ubi plures casus enumerat, in quibus Archiepiscopi auctoritas extenditur supra Suffraganeos.

11. Unum inter reliqua notandum est, de jure recentiori aliqua esse derogata à potestate, quæ antiquitùs Archiepiscopo competeat. Ejus generis est potestas confirmandi Electum in Episcopum, de qua sermo est in *c. cum dilectus 12. de elect.* aliisque juribus. Eiusdem quoque generis est auctoritas eligendi Episcopum pro casu, in quo ab inferioribus electoribus celebrata non fuisset electio intra tres menses justo impedimento cessante, quæ auctoritas concedebatur in *c. ne pro defectu 41. de elect.* & in *c. Quamquam 18. eod. in 6.* quamvis non ita semper in more fuerit, antiquiori siquidem tempore in prædicto negligentæ casu potestas eligendi non devolvebatur ad Archiepiscopum, sed ad Papam, ut constat ex *c. dilectus filius 12. de concess. præben.* Nunc tamen universaliter neq; potestas confirmandi electum in Episcopum, neq;

potestas ipsum eligendi in ullo casu Archiepiscopo competit: nam provisio omnium Ecclesiarum Cathedralium de jure communi est Summo Pontifici reservata, ut videre est in Regulis Cancellariæ Apostolicæ; & etiam pro iis locis, in quibus adhuc servatur antiquus modus eligendi Episcopum per suffragia capitularium, ut in pluribus Germaniæ Civitatibus electionis factæ confirmatio unicè spectat ad Summum Pontificem, ut patet ex Bulla 1. Nicolai V. *ad Sacram*, in qua continentur concordata Germaniæ.

12. Eiusdem demum generis, omiffis reliquis, est potestas jurisdictionis Ordinariæ, quæ de jure antiquo habebat Archiepiscopus cognoscendi, & judicandi causas etiam criminales Suffraganeorum suorum, exceptis quibusdam causis reservatis, ut colligitur ex *c. quia cognovimus* 6. 10. q. 3. at de jure recentiori statuto à Trident. *sess. 24. De reform. cap. 5.* causæ majores criminales contra Episcopum, quæ depositione aut privatione dignæ sint, ab ipso tantum Summo Pontifice cognoscuntur, & terminantur; causæ autem criminales minores in concilio tantum Provinciali, vel à deputandis per concilium Provinciale.

13. Quod attinet ad subditos Suffraganeorum, quamvis non sint propriè subditi Archiepiscopo, adhuc tamen in quibusdam articulis potest

potest Archiepiscopus super ipsis jurisdictionem aliquam exercere, ut habetur in *c. Pastoralis 11. de off. Ordin.* Ejusmodi autem articuli ad quatuor potissimum capita reducuntur. Primum est in concernentibus totam Provinciam, ut ex pluribus juribus probat. *Quaranta in cit. summa Bullarii ver J. 20. nu. 23.* Alterum est in casu appellationis, quam subditi Episcoporum interponere possunt ab Episcopis ad Archiepiscopos, ex *c. Romana 3. de appellation. in 6. c. duo simul 9. & c. Pastoralis 11. de off. Ordin.* exceptis quibusdam causis gravioribus, qualis est v. g. causa Sanctæ Fidei, in qua appellatur ad Papam, ut sumitur ex *e. majores 3. de Baptis.* ac decisum fuisse à Sacra Congregatione Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum die 23. Novemb. 1582. refert *Barb. Jur. Eccl. lib. 1. cap. 7. nu. 65.* Tertium est in casu visitationis, in quo potest exigere procuracionem à subditis Suffraganeorum, ex *c. cum ex officio 16. de prescrip.* eorumque confessiones audire, ex *c. fin. de censib. in 6.* non tamen dispensare juxta aliquos Authores, nec ordinare, aut concedere litteras dimissorias, nec exercere in subditos Episcoporum jurisdictionem fori contentiosi, præterquam in criminibus notoriis, & contra impediens ejus jurisdictionem, ut tradit *Bdrb. in cit. cap. 7. n. 88. & seqq.* Ultimum est in casu vacantis Ecclesiæ suffraganeæ si quan-

do eadem administrari non possit, aut negligenter non administratur per Capitulum Cathedralis Ecclesiæ, aut per ullum alium, de quibus aliisque pluribus videatur idem *Quaranta in summa cit. v. Archiepiscopi auctoritas, & Barbos. in cit. cap. 7. lib. 1. Jur. Eccl.*

16. Quod pertinet ad res potestati Episcoporum subjectas, quales sunt Ecclesiæ &c. habet etiam nonnumquam Archiepiscopus aliquam jurisdictionem in ipsas, ut puta in prædicto casu vacantis Ecclesiæ legitimis administratoribus destitutæ; nec non in casu visitationis, quam tamen ab Archiepiscopo faciendam non esse, nisi causa cognita, & probata in concilio Provinciali, statutum est à *Trid. sess. 24. de reform. cap. 3.* Vide prædictos Auctores in locis citatis, aliosque ab ipsis relatos.

15. Ex hætenus dictis efficitur Archiepiscopus præeminere simplicibus Episcopis etiam quoad signa honoris, & privilegia dignitatis, quod est tertium ex iis, ad quæ supra diximus reduci quidquid Episcopis competit. Quæ autem sint in particulari talia honoris signa ac privilegia, videri potest fusè narratum apud cit. Barb. ibid n. 103. & seqq. aliosque ab ipso citatos.

16. Hætenus dicta de Archiepiscopis relate ad Episcopos Suffraganeos, intelligenda proportionaliter sunt etiam de Primatibus, seu Patriarchis relate ad Archiepiscopos, eorumque suffraga-

suffraganeos Provinciarum suarum : habent enim similem respectu omnium ipsorum jurisdictionem Ordinariam, unde præsumunt illis omnibus in Nationali Concilio, eorundem negligentiam suppleant, jus habent visitandi, appellationes admittunt, & cognoscunt, quas subjectorum Archiepiscoporum, & Episcoporum subditi ab ipsis Archiepiscopis, & Episcopis interponere possunt ad ipsos. Quinimo hac in re multi Doctores asserunt, illud insuper privilegii competere Patriarchis, quod quamvis cæteroquin de jure communi appellatio non interponatur omisso medio, sed gradatim, hoc est ab Inferiori ad immediatum Superiorem, puta ab Archidiacono, seu alio inferiori Judice ad Episcopum, ab Episcopo ad Archiepiscopum &c. at tamen appellatio ad Patriarcham interponi possit, etiam omisso medio, in omnibus suarum Provinciarum locis, de qua re videri potest *Abb. in c. antiqua 23. de privileg. n. 7. & 8. & Barb. Jur. Eccl. lib. 1. cap. 6. n. 39.* salvis tamen appellationibus ad Sedem Apostolicam interpositis, quibus est ab omnibus humiliter deferendum, ut dicitur in *eod. c. antiqua*, ubi etiam in signum dignitatis conceditur quatuor primariis Patriarchis, ut ubique antè se Crucem elatam facere possint deferri, præterquam in Urbe Romana, & ubicumq; Summus Pontifex præsens extiterit, aut ejus Legatus utens insignibus Apostolicæ

potestatis. Reliqua videri possunt apud *Barb. in cit. cap. 6.*

17. Illud tamen notandum hic quoque est, quod paulo ante de Archiepiscoporum potestate notabamus, videlicet aliqua teperiri in antiquis canonibus Patriarcharum potestati concessa, quæ nunc ipsis prohibita sunt, & recentioribus juribus derogata. Ejus generis est confirmare electos in Archiepiscopos Provinciarum suarum, nec non ipsos eorumque Suffraganeos ex causa deponere, ut videre est in *c. quod suspecti 15. 3. q. 5.* item Pallium largiri Archiepiscopis sibi subjectis, ex *cit. c. antiqua 23. de privileg. & c.* quæ tamen nunc in usu non sunt: quia institutio, & confirmatio omnium Ecclesiarum Episcopaliū est Summo Pontifici reservata per secundam regulam Cancellariæ; quemadmodum eidem reservata quoque est potestas deponendi Episcopos per statutum *Trident. sess. 24. de reform. cap. 5.* & Pallium Archiepiscopis à Summo tantum Pontifice conceditur, ut notat *Azor. inst. mor. p. 2. lib. 3. cap. 34. q. 4.* Reliqua de Patriarcharum dignitate, & privilegiis videri possunt apud *cit. Barb. lib. 1. Jur. Ecc. cap. 6.* & apud *Azor. in cit. p. 2. lib. 3. cap. 35. & 36.*

18. In tanta tamen potestatis diversitate, quam supredictis Episcoporum gradibus competere visum est, illud omnibus, & singulis est commune, ut in Ecclesia sibi commissa eam pasto-

pastoralem sollicitudinem habeant, quæ decet
 positos à Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, ex
cap. 20. Actuum Apost. Ejusmodi autem sollicitu-
 do ad duo potissimum generalia capita reduci
 potest. Primum est in iis, quæ pertinent ad Di-
 vinum cultum, Religionemque Christianam
 conservandam, & augendam. Alterum est in
 regendis, & pascendis Ovibus sibi commissis,
 & ad æternam salutem perducendis, Videri
 potest *Barb. in cit. lib. 1. Jur. Eccl. cap. 11.* ubi
 fuse numerat in particulari ea, in quibus hoc
 utrumque sollicitudinis pastoralis caput ab
 Episcopis exercendum est.

19. Quod si contingat Episcopum aliquem
 vel senectute impediri, vel infirmitate corporis va-
 letudine ab executione prædicti muneris pasto-
 ralis, solet frequenter ex causa ejusmodi impe-
 dimentum dari Episcopo Coadjutor, per quem
 populo consulatur in iis quæ pertinent ad regi-
 men Episcopale. Ejustamen Coadjutoris insti-
 tutio non potest fieri sine autoritate Sedis Apo-
 stolicæ, etiam si ad tempus fiat, cum pertineat
 ad causas majores Summo Pontifici reservatas,
 juxta textum expressum in *c. Unico. de Clerico
 agrotante in 6.* Quod multo magis locum habet
 si dandus sit Coadjutor cum futura successione,
 quod non aliàs fieri decernitur à *Trid. sess. 25. de
 refor. cap. 7.* quam ea causa prius diligenter à
 Sanctissimo Rom. Pontifice sit cognita, & qua-

litates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à Jure, & decretis ejus Sanctæ Synodi in Episcopis, & Prælatiſ requiruntur; aliàs concessiones super his factæ subreptitiæ esse censeantur. Quam autem potestatem, & auctoritatem habeat Coadjutor datus Episcopo cum futura ſucceſſione, videri poteſt in Decreto Sacræ Rituum Congregationis die Jovis 31. Januar. 1561. quod refert Preſp, de Auguſtino in addition. ad *Quaran. in Summa Bullarii V. Archiepiscopi auctoritas* post num. 12.

20. Ut per prædictam paſtoralem ſollicitudinem omnibus populis, quantum fieri poſſet, conſuleretur, cum cæteroquin Episcopalis Sedes non niſi in majoribus Civitatibus eſſet, ex *cap. 1. de Privileg.* ideo conſuetudo fuit antiquitus in Eccleſia, ut in reliquis pagis, & Oppidis præſicerentur Sacerdotes cum potestate quadam Episcopali, limitata tamen; unde nec confirmare poterant, nec Chriſma conficere, nec Eccleſias Altaria aut Virgines conſecrare, nec Ordines majores conferre, nec pœnitentes publice in Miſſa reconciliare, nec formatas cuiſlibet Epistolæ mittere, ut probat textus in *cap. Quamvis 4. diſt. 68.* Cætera autem Episcopalia munia obire poterant, unde vocati fuerunt Chorepiscopi, appellatione deſumpta à græca voce *χωρη*, quæ idem ſignificat, quod latine Pagus, vel Oppidum, quaſi eſſent quidam Pagorum Episcopi-

piscopi, cum ea potestate, de qua dictum est, constituti. Successu tamen temporis, ambitione crescente, cum non contenti finibus suis etiam ad ea Episcoporum Officia, quæ sibi concessa non erant, manus immitterent; ideo meritò eorum usus ab Ecclesia sublatus est, ut constat ex c. Chorepiscopi 5. dist. 68. aliterque consultum populis illis per Vicarios, aut Archipresbiteros, aliasve Dignitates Episcoporum potestati subordinatas.

T I T. IV.

De Episcoporum Electione.

1. Ingressus ad Episcopale munus, de quo in præcedenti tit. dictum est, habetur per Electionem, Confirmationem, & Consecrationem, de quibus singulis multa in Sacris Canonibus statuta sunt.
2. Quod attinet ad electionem, diversimode ea diversis temporibus in Ecclesia celebrata fuit. Primi enim Episcopi, post Apostolos, immediatè fuerunt ab ipsis Apostolis constituti, quibus vita functis, expresso vel tacito Romanorum Pontificum consensu, ad quos jus eligendi Episcopos pertinebat, exerceri cæpit electio à Clericis cujusque Ecclesiæ Cathedralis convenientibus in unum. Qua etiam in re non semper idem mos servatus fuit. Aliquando

C 6

enim

enim pro electione à clericis facienda requisitum fuit populi testimonium de vita, & moribus eligendi, unde est illud Tertulliani in *Apolo- log. c. 39. Præsunt probati quique seniores honorem istum non pretio, sed testimonio adepti.* Aliquando electio pertinuit ad solum clericorum conventum, laicis prorsus exclusis, ex *c. Nullus 1. c. Adrianus 2. c. Non est permittendum 6. aliisque dist. 63.*

3. Ad extremum tota eligendi potestas devoluta fuit ad collegium canonicorum cathedralis Ecclesiæ, exclusis reliquis non solum laicis, sed etiam clericis quamvis Beneficiariis ejusdem Ecclesiæ, isque modus eligendi diu duravit in Germania, Anglia, Polonia, Italia, Gallia, & Hispania, donec Summi Pontifices justis de causis reservaverunt sibi provisiones omnium Ecclesiarum Patriarchalium, & Episcopaliū, ut supra dictum est *ex 2. Reg. Cancellar.* relicto tantum ex concessione Pontificia pluribus Principibus jure seu potestate nominandi Episcopos in suis regnis: exceptis tamen iis Germaniæ civitatibus, pro quibus vigent concordata Germaniæ statuta in Bulla *Nicolai V. Ad Sacram*, quorum vigore adhuc servatur ibidem modus eligendi Episcopum per suffragia canonicorum capitularium, circa quæ modum procedunt plerique canones, qui sunt in libris *Decretal. sub tit. De electione.*

4. Ubi

4. Ubi igitur servandus sit ille modus eligendi, ex eorundem sacrorum canonum præscripto, canonici electores procedere possunt ac debent in electione Episcopi, vel per inspirationem, vel per compromissum, vel per scrutinium, ex c. *Quia propter* 42. de elect. Per inspirationem dicitur electio fieri, quando nullo præcedente tractatu, quasi Spiritus Sancti impulsu electores omnes in unum conveniunt, eundemque concorditer nominant in sponsum Ecclesiæ. Per compromissum celebratur electio, quando à toto electorum collegio eligitur unus, aut plures viri idonei tamquam arbitri, in quos tota eligendi potestas transferatur, ita ut quem illi elegerint sit ab omnibus acceptandus, ex c. *Causam* 8 & cit. cap. *Quia propter* 42. de elect.

5. Per scrutinium quoque fit, cum præsentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse, assumuntur tres de collegio fide digni, qui secretè, & figillatim vota cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi: quo facto, & collatione habita ille censeri debet electus, in quem omnes, vel major, & sanior pars electorum consentit, ex eod. c. *Quia propter*: consensus enim majoris, & sanioris partis capituli censetur consensus totius capituli, ex cap. 1. de his que fiunt à majori parte Ca-

pituli, & l. quod major 19. ff. ad Municipal.

6. Quod si contingat aliquem illorum, qui jus eligendi habent, absentem esse, is vocandus est, si commodè possit, ex c. in Genesi 55. aliisque de elect. Quod si ea vocatio sine legitima causa omissa fuerit, & electio celebretur aliquo electore contempto, poterit ille agere ut annulletur talis electio à Superiore, ad quem ejus confirmatio pertineret, ut expressè desumitur, ex cap. Quod sicut 28. de elect. & cap. Bona memoria 36. eod. Debet enim unicuique jus suum servari ad regulas æquitatis, cui mirum in modum Ecclesiasticæ leges studuerunt. Potest tamen elector ille non vocatus renunciare contemptui, & propter bonum pacis consentire electioni jam factæ; in quo casu electio à Superiore annullanda non erit, si cæteròquin sit Ecclesiæ utilis, & canonica, ex cit. c. Quod sicut.

7. Huic eidem singulorum juri servando, quantum Ecclesiæ utilitas patitur, datum est, ut si quando elector aliquis absens sit in loco, unde commodè possit debeatque vocari, sed iusto aliquo impedimento detineatur ne venire possit; jus habeat constituendi Procuratorem, qui ejus nomine suffragium det in scrutinio, ita tamen ut (saltem sine consensu Capitularium) in Procuratorem non assumatur nisi unus aliquis

quis de Capitulo, juxta textum expressum in
 cit. cap. Quia propter 42. de elect. & c. Si quis 46.
 eod. in 6. In quo casu Procurator ille duo suffra-
 gia dabit, unum nomine proprio, alterum no-
 mine procuratorio, uni eidemque personæ, ut
 præcipitur in eod. c. Si quis, quia utroque no-
 mine tenetur eligere quam indicat digniorem:
 nisi tamen constitutus sit Procurator cum spe-
 ciali mandato dandi suffragium certæ personæ;
 tunc enim suffragia licitè dividet, unum tam-
 quam Procurator illi certæ personæ pro qua ha-
 buit speciale mandatum, alterum alteri nomine
 suo, ex eod. c. Si quis §. Porro cum unus.

8. Circa qualitatem personæ eligendæ, il-
 lud specialiter attendendum est, ne aliqua eli-
 gatur, quæ laboret impedimento Canonico.
 Duplicis autem generis numerantur ejusmodi
 impedimenta. Aliqua enim sunt in quibus,
 nec solet, nec debet dispensari, quia impediunt
 utilem, & honestam administrationem Præla-
 turæ, qualia sunt imperitia litterarum, infam-
 ia nominis, aliaque multa quæ recensentur
 in cap. Qui in aliquo ult. dist. 51. Alia autem sunt,
 quæ eandem administrationem non impedi-
 unt, unde potest in illis, ac solet à Superiore
 dispensari, ut v. g. defectus natalium cap. Inno-
 tuit 20. de elect. vinculum alterius Episcopatus,
 c. ult. de postul. Pralat. aliaque plura, quæ videri
 possunt apud Joan. Andr. in eod. c. ult.

9. La-

9. Laborans aliquo primi generis impedimento nullatenus nominari potest ad Prælatu-ram : laborans autem impedimento secundi generis, eligi non potest, sed postulari, hoc est non potest ab electoribus nominari cum verbo *Eligo*, sed solum cum verbo *Postulo*, ex cap. unico de *postulat. Prælat. in 6.* Debet enim à Superiore peti dispensatio pro impedimento canonico, quo laborat persona nominata, quæ petitio dispensationis indicatur per verbum *Postulo*.

10. Quemadmodum autem cum per viam electionis proceditur, ille censetur legitime electus, in quem omnes, vel saltem major & sanior pars electorum consenserit ; ita pariter cum proceditur per viam postulationis, ille censetur legitime postulatus in quem major & sanior pars totius capituli convenerit : nisi tamen electio cum postulatione concurrat, hoc est ita ut una pars suffragiorum capituli postulet unam personam, & alia pars eligat aliam : in quo casu ut prævaleat postulatio postulatio requiritur ut postulantes sint tantum duæ tertiæ partes capituli, sicut contingeret v. g. si ex 15. Canonicis 10. postularent unam personam, & 5. eligerent aliam. Si enim postulantes talem numerum non adqueant, & eligentes excedant unam tertiam partem capituli, præfertur electio, ut decornitur in *c. scriptum 40. de Elect.* qui casus est
 specia-

specialis, in quo præfertur id quod fit à minori parte capituli, cum in cæteris communiter actus capitularis non valeat, nisi qui à majori capituli parte decretus est. Cujus ratio esse potest: quia postulatio est modus providendi extraordinarius qui nititur gratia ex *c. Bona memoria 3. & c. Postulationem 5. de postulat. Prælat.* Electio autem est modus providendi ordinarius, & magis in Jure fundatus: minus igitur requiritur, ut electio prævaleat contra postulationem, quam ut una electio prævaleat contra aliam electionem: atqui ut una electio prævaleat contra aliam electionem requiritur, & sufficit ut illi consentiat major pars capituli: ergo ut electio prævaleat contra postulationem sufficit minus quam major pars capituli, & ideo statutum fuit ut in tali casu sufficiat eligentes excedere unam tertiam partem capituli,

ii. Electio, de qua hætenus dictum est, consistens in suffragiis expressis per verbum *Eligo*, est electio lato modo sumpta. Cæterum electio propria, & Capitulaeis habetur per decretum electionis, quod ab eo qui præest capitulo, vel qui fuerit ad hoc à capitulo deputatus, ferri debet, & promulgari nomine omnium Capitularium statim ac publicata fuerint suffragia scrutinii, factaque illorum collatione repertum pro una, eademque persona sufficientem suffragiorum numerum convenire, ut desumitur ex *c. cum post petitam 46. & c. Publi-*

cate

capo 58. de elect. Quod idem pariter servandum est, cum processum est per formam compromissi, juxta textum expressum in *cap. sicut 21. eod. in 6.*

12. Haftenus dicta, quemadmodum & dicenda, procedunt circa electionem Prælatorum inferiorum: non enim omnia locum habent in electione Summi Pontificis, pro qua aliqua specialia statuta sunt, quæ videri possunt in *c. Licet 6. de elect. c. ubi periculum 3. eod. in 6.* aliisque constitutionibus relatis in *Carimonia di continente ritus electionis Romani Pontificis edito jussu Gregorii Papæ XV.* ac præsertim in duplici constit. ejusdem Gregor. XV. quarum una incipit *Æterni Patris*, & altera *Decet Romanum Pontificem.*

T I T. V.

De Episcoporum Confirmatione, & Consecratione.

1. Electionem capitulariter factam sequitur Confirmatio, quæ à Superiore petenda est, hoc est de Jure recentiori à Summo Pontifice, cui quemadmodum in reliquis regionibus reservata est omnium Ecclesiarum Cathedralium provisio; ita & pro iis locis ubi adhuc electio fit per suffragia Capitularium, reservata est confirmatio factæ electionis, ut supra dictum est in tit. 3 n. 11.

2. Ea

2. Ea confirmatio de jure antiquiori statuta in *c. Quam sit 6. de elect. in 6.* intra tres menses à die qua electus consensit electioni suæ, si nullum impedimentum obfisteret, peti debebat vel ab ipso electo, vel saltem ab electoribus, aut à Procuratore electi, ut explicat Gloss. in *cit. cap. quam sit, v. petere*, ubi etiam asserit satis fuisse, si amicus electi, quamvis sine ejus mandato, ejus nomine peteret, & electus ipse eam petitionem ratam haberet intra tempus illorum trium mensium, quia *ratihabitionem retrahit*, & *mandato non est dubium comparari cap. 10. de reg. Jur. in 6.* Quod si nihil horum intra tale tempus factum esset, electio penitus irritabatur. At de Jure recentiori, cum aliquorum locorum vicinitas minus temporis exigat, & aliorum distantia plus exposcat; decretum fuit à Nicolao III. in *c. Cupientes 16. de elect. in 6.* ut electus, cujus confirmatio ad Romanum Pontificem pertinet, intra unum mensem à die consensus præstiti suæ electioni, ad Apostolicam Sedem iter arripiat, & quo citius commodè potest, attenda locorum distantia, cum omnibus actis, juribus, & munimentis suis & processibus suos contingentibus, coram Rom. Pontifice se sistat confirmationem petiturus. Qui tamen immediatè à Summo Pontifice in Episcopos sunt creati absque ulla prævia Capituli electione, aut designatione &c. nulla alia confirmatione

tione

tione opus habent , quia ea Episcopatus collatio vim habet electionis , institutionis , & confirmationis. ut post Panor. notat *Azor. instit. mor. part. 2. lib. 3. cap. 29. q. 6.*

3. Impetrata confirmationis effectus est , ut electus acquirat jus in re , & perfectum quasi dominium in Prælatura , fiatque ratum spirituale conjugium inter ipsum , & Ecclesiam , quod prius per electionem erat tantummodo initiatum , ut dicitur in *c. fin. de translatione Episcopi.* Sine litteris tamen Sedis Apostolicæ de sua promotione , & confirmatione testantibus ad suam Ecclesiam accedere prohibetur , bonorumque Ecclesiasticorum administrationem accipere , sub gravibus pœnis expressis in *extrav. 1. de elect. inter commun.* adjecta insuper omnibus prohibitione , ne ipsum absque talium litterarum ostensione recipiant , aut ei pareant vel intendant.

4. Sed neque acceptis ejusmodi litteris , & ostensis potest eo ipso quidquid est potestatis Episcopalis ab electo , & confirmato administrari : non enim potest ante consecrationem exercere ea quæ sunt Ordinis , puta fideles confirmare , clericos ordinare , sacrum chrisma conficere , virgines , templa , altaria , vestes consecrare ; sed solum ea quæ sunt Jurisdictionis , qualia sunt excommunicare , suspendere , interdicare , corrigere , punire , visitare , Synodum

dum congregare, beneficia conferre, causas audire, & cognoscere, leges ferre, aliaque similia, quæ consecrationis ministerium non desiderant, juxta textum in *c. Transmissam* 15. de *elect.*

5. Ut igitur quis pleno jure suscepti Episcopatus fruatur, consecretur necesse est, per quod consumatur spirituale conjugium inter ipsum, & Ecclesiam, quod prius per electionem, & confirmationem erat tantummodo initiatum & ratum, ex *cit. c. fn. de translat. Episc.* Debet autem ea consecratio fieri intra tres menses, nisi fortè inexcusabilis necessitas coegerit Ordinationis tempus amplius prorogari, ut ex *Conc. Calcedon. decernitur in c. Quoniam* 2. *dist. 75.* & recentius à *Trid. sess. 23. de refor. cap. 2.* ubi insuper in pœnam adjicitur, ut si electus, & confirmatus munus consecrationis intra illud tempus non susceperit; ad fructuum perceptorum restitutionem teneatur, & si intra totidem menses postea id facere neglexerit, sit ipso jure privatus Ecclesia, quod statutum ibidem extenditur etiam ad S. R. E. Cardinales.

6 Huic consecrationi tres Episcopi interesse debent de Jure ab Apostolis constituto ex *cap. Perro* 2. *dist. 66.* ubi Anacletus Papa asserit Jacobum Apostolum fuisse ordinatum in Hierosolymitanum Antistitem à Petro, Jacobo, & Joanne Apostolis formam dantibus successoribus

his

suis, ut minus quam à tribus Episcopis nullatenus Episcopus ordinetur. Ex Apostolica quoque traditione dimanavit, quod ea consecratio non nisi die Dominico perficiatur, ut testatur *S. Leo Papa 1. in cap. Quod die Dominicos, dist. 75.* Tribus igitur Episcopis die Dominico congregatis, hora tertia Divinum Sacrificium fieri debet, & scrutinio seu examine præmisso, prout præscribitur in *cap. Qui Episcopus 3. dist. 23.* celebrari preces, ex *cap. Ordinationes Episcoporum 1. dist. 75.* Inde ad ordinationem proceditur, in qua debent duo Episcopi manus imponere, & tenere Evangeliorum codicem super caput, & verticem Ordinandi, & uno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput ejus tangere, ex *cap. Episcopus 8. dist. 23.* proferendo illa verba: *Accipe Spiritum sanctum, &c.*

7. Debet etiam Consecrator caput, & manus ordinati sacro chrismate inungere, ut per unctionem in capite indicetur spiritualis animæ unctio balsamo charitatis, per quam Episcopus diligat Deum ex tota anima, & proximum sicut se ipsum; per unctionem autem in manibus spiritualis unctio oleo pietatis, per quam Episcopus operetur bonum ad omnes, maximè ante ad domesticos fidei, ex *c. unico de sacr. unct.* ubi etiam forma narratur à consecratoro

ore inungente proferenda. His peractis Episcopus consecratus Rom. Ecclesie, ejusque Pontificibus fidelitatis juramentum prestare debet, juxta formulam prescriptam in *c. Ego 4. de Jur. jur.*

8. Effectus peractae consecrationis, ex supradictis, est quod Episcopus possit in posterum non solum ea, quae sunt Jurisdictionis sed & ea, quae sunt Ordinis. Si quae autem inferiora beneficia antecedenter habebat, elapso tempore de consecrandis Episcopis a sacris Canonibus definito, & adepta Ecclesiasticorum bonorum administratione, ipso jure vacant, ex *c. Cum in cunctis 7. §. Cum vero. de elect.*

T I T. VI.

De Authoritate, & usu Pallii.

1. QUOD tamen dictum est, per consecrationem concedi Episcopo potestatem ad omnia suae Dignitatis officia, limitationem patitur in Archiepiscopis, & Patriarchis, in quibus illud est peculiare ut plenitudinem Officii sui non assequatur, nisi Pallium receperint a Summo Pontifice ex *c. nisi specialis 3. de author. & usu Pallii*, unde eo nondum accepto, non possunt convocare Concilium, conferre Chrisma, dedicare Basilicas, Ordinare Clericos, Episcopos consecrare; ex *c. Quod sicut 28. §. super eo. de elect.* & juxta doctrinam Ostiensis in
Sum-

Summa de author. & usu Pallii omnia reliqua, quæ sine Sacrificio Missæ non perficiuntur.

2. Est autem Pallium insigne quoddam Archiepiscopi, vel Primatis ornamentum, de Beati Petri corpore sumptum, ex *c. significasti* 4. circa finem *de elect.* vel quia super altare B. Petri benedicitur, vel quia à Rom. Sede conferitur, figuratum ad modum torquis, crucibusque distinctum, per quod significatur Pontificalis officii plenitudo, cit. *c. nisi* 3. *de author. & usu Pallii.*

3. Debet igitur illud petere Archiepiscopus, & Primas (quibus solis de Jure communi tribuitur, quamvis etiam ex privilegio quibusdam Episcopis concedatur) à Romano Pontifice, qui de prisca consuetudine illud nisi fortiter postulanti non confert, *c. Prisca* 2. *dist.* 100. Et ut in hac re nimix dilationis periculum caveatur, ex qua damnum aliquod in Ecclesiam redundaret, per sacros Canones statutum est ut petere illud debeat intra tres menses à die consecrationis, si non fuerat antecederet consecratus, aut à die confirmationis si fuerat antecederet consecratus, alioquin in pœnam commissa sibi dignitate cariturus ex *c. Quoniam* 1. *dist.* 100. Impetratum autem suis petitionibus Pallium antequam accipiat, præstet necesse est Rom. Pontifici fidelitatis, & obedientix juramentum, si dei-

deique professionem, c. Optatum 4. dist. 100. & c. Significasti 4. de elect.

4. Cum autem significetur per Pallium Pontificalis officii potestas, & plenitudo (ut dictum est), quæ Archiepiscopis, & Primatibus non communicatur personaliter, & in ordine ad certam Ecclesiam; inde fit conctssionem Pallii esse personalem, & in ordine ad eandem Ecclesiam: quare unus Archiepiscopus ^{non} potest Pallium suum alteri cedere, aut commodare, nec Successor uti potest Pallio sui Antecessoris, sed unusquisque cum suo Pallio sepeliendus est, ex c. 2. de Author. & usu Pallii, Item ex eadem ratione non potest uti Pallio, etiam inter Missarum solemniam, extra provinciam suam, c. Ex tuarum 5. eod. Et si contingat Archiepiscopum ab una Ecclesia Metropolitana ad aliam transferri, Pallio prioris Ecclesiæ, (quod penes se conservare debet) amplius non utetur; sed aliud impetrabit, ac postea suo tempore cum utroque defunctus sepelietur, ut colligitur ex c. bonæ memoriæ 4. in fine de postulat. Pralat. & ex c. 2. de author. & usu Pallii.

5. Præterea quia Archiepiscopi, & Primates vocati sunt in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis, c. Ad honorem 4. de author. & usu Pallii; ideo etiam in provincia sua nec semper nec ubique uti possunt Pallio, sed tantummodo intra Ecclesiam, certis quibus-

D

dam

dam diebus solemnibus, ut desumitur ex *c. cum sis 6. & cit. c. Ad honorem 4. eod.* juncta ibidem Glossa, ubi eos dies enumerat. Solus enim Rom. Pontifex cum sit assumptus in plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis, in Missarum solemnibus Pallio semper utitur, & ubique ex eod. *c. Ad honorem.*

T I T. VII.

De Officio Archidiaconi, Archipresbyteri, & Vicarii Episcopi.

1. **A**mplitudo muneris Episcopalis, cui adæquatè per se ipsos obeundo ipsi Episcopi pares esse non possunt, exigit adjuutores aliquos, qui sollicitudinis partem in se suscipiant, vicariamque Episcopis operam administrent. Propterea in Jure Canonico plures ejusmodi Adjuutores concessi sunt, qui generali vocabulo appellari possunt Episcoporum Vicarii, de quibus in hoc titulo sermo erit.

2. Multiplex igitur est in ecclesia Vicariorum Episcopaliū genus. Aliqui enim sunt Vicarii ab ipso Jure constituti, quia scilicet dignitatem habent, cui de Jure communi annexum est munus Vicariæ, unde per hoc ipsum quod eam dignitatem obtineant, ejusdem quoque muneris potestatem sortiuntur, quamvis communiter non nomine Vicarii, sed ejus dignitatis, quam habent, appellentur. Hujus generis Archidiaconus,

nus,

nus, & Archipresbyter. Alii sunt Vicarii constituti ab homine, qui videlicet munus habent Vicariatus non in consequentiam alicujus dignitatis quam habeant, cui de Jure communi munus illud annexum fit; sed immediatè & directè ex speciali commissione facta ab homine, nempe ab Episcopo: atque isti sunt, qui simpliciter, & sine addito appellari solent Vicarii, & aliquando etiam dicuntur Officiales Episcoporum *c. 2. de consuet. in 6.*

3. Inter utrumque hoc Vicariorum, genus illud inter reliqua discrimen est quod constituti à Jure deserviunt ecclesiæ nomine proprio, habentque tribunal distinctum à tribunali Episcopi, unde ab ipsis ad Episcopum appellari potest. Secus accidit in iis, qui sunt ab homine constituti Vicarii generales, qui ecclesiæ serviunt alieno nomine, Episcopi videlicet, à quo Vicarii facti sunt, eorumque tribunal est idem ac tribunal Episcopi; ac propterea ab ipsis ad Episcopum non appellatur, quia appellatio non nisi ad tribunal distinctum interponitur, *c. 2. de consuet. in 6.*

4. Inter Vicarios à Jure constitutos, primus dignitate de Jure communi est Archidiaconus, cujus institutio à primis usque ecclesiæ temporibus nata est. Tempore enim Apostolorum constituti sunt Hierosolymis septē Diaconi ipsis Apostolis subordinati, quorum cura esset elemosynas fidelibus distribuere, aliaq; præstare,

quæ recensentur in libro Actuum Apostolorum : illorum autem primus , qui reliquis antiquitate præiret , vocari cœpit Archidiaconus. Ad hujus similitudinem in reliquis quoque urbibus statutus postea fuit totidem Diaconorum numerus subordinatus Episcopis , & Archidiacono eorum primo fuit specialiter cura commissa invigilandi , ut reliqui Diaconi ritè quæ sui muneris erant exequerentur. Progressu tamen temporis ejus potestas longè major effecta est , cum ei attributa fuerit generalis auctoritas tum supra inferiores clericos , tum etiam supra Presbyteros , atque Archipresbyteros , quamvis eisdem inferior sit in Ordine , unde major post Episcopum , & ipsius Episcopi Vicarius haberi cœpit , & Episcopi oculus appellari , eo quod ad ipsum spectare cœperit loco Episcopi per Episcopatum prospicere , & quæ corrigenda viderit emendare *c. adhæc 7. aliisque de off. Archid.*

5. Quod autem hæc tanta potestas , & jurisdictionis potius Archidiacono concessa fuerit , quam Archipresbytero in superiori Ordine constituto , inde ortum habuit , quod presbyteri per Sacramentorum administrationem pascendis populis essent destinati , à qua cura sine populorum detrimento removeri non poterant , quare congruentius fuit , ut Archidiacono

no ab ea obligatione soluto generalis illa jurisdictione mandaretur.

6. Quod attinet ad particularia, ad quæ de Jure communi Archidiaconi jurisdictione extenditur, videri possunt distinctè numerata in toto tit. de off. Archid. in Decretalibus, vel inter cætera ejus curæ committitur præesse clero, & invigilare ejus conversationi, executioni officiorum, atque doctrinæ c. 1. Paræciarum sollicitudinem habere easque ordinare, c. 7. audire jurgia singulorum exceptis causis gravioribus, quæ ab Episcopo cognosci debent, *cod. c. 7.* de tertio in tertium annum, si Episcopus non potest, imo & semel in anno, eoque frequentius, sed necessitas exigat, Ecclesias sui Archidiaconatus visitare, & cuncta, quæ emendatione indigent ad vicem sui Episcopi corrigere, & emendare, c. 1. & 6. repræsentare Ordinandos Episcopo, eosque examinare necnon promovendos ad Beneficia, quorum etiam corporalis institutio ad Archidiaconum pertinet, c. 7. & 9. item custodire vasa Ecclesiæ c. 3. ea demum quæ ad publicam Evangelii lectionem, totiusque Ecclesiastici Officii recitationem pertinent, providere, c. 2.

7. Sed & ibidem numerantur etiam aliqua, quæ à potestate Archidiaconi sunt excepta eisdemque prohibita. Hujus generis sunt, dare litteras commendatitias ad Ordines, c. 8. com-

mittere alicui curam animarum , c. 4. excommunicare , c. 5. jurisdictionem exercere in monasteria intra sui Archidiaconatus terminos constituta , c. fin. negotia demum expedire adeo ardua , ut absque majoris sui presentia nequeant terminari , c. 7.

8. Haecenus dicta de Archidiaconi potestate procedunt de Jure communi , ut indicatum est. Ceterum pro particularibus ecclesiis consulenda est praescripta singularum consuetudo , per quam augeri potest , vel imminui , vel etiam prorsus auferri jurisdictionis potestas , ut colligitur ex c. fin. eod. tit. de off. Archid. Quod idem intelligendum quoque est de officio , & potestate Archipresbyteri , ad cujus considerationem tunc est procedendum.

9. Alter igitur Episcopi Vicarius à Jure constitutus est Archipresbyter , quo nomine venit primus inter Presbyteros , nonnunquam etiam Decanus appellatus , c. ad hanc 7. de of. Archid. Sicut enim Archidiacono de Jure communi commissa est jurisdicatio in iis , quae pertinent ad forum externum , ut explicatum est ; ita Archipresbytero de Jure communi concessa est cura pro iis quae concernunt Divinorum celebrationem , officium sacerdotale , ac forum poenitentiale.

10. Est autem duplex Archipresbyter : alter Urbanus ; alter foraneus sive ruralis. Urba-

nus

nus est, qui in urbe degens præest in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata. ruralis seu foraneus, qui extra civitatem præest in Ecclesia parochiali, seu plebania.

11. De officio Archipresbyteri urbani sermo est in *c. Officium.* & in *c. Ministerium 2. de Offic. Archipresb.* ubi in eo constituitur ut diligenti cura provideat vitam Sacerdotum, & Ministerium in communicatione corporis, & sanguinis Christi Domini curet ut in sacrario Eucharistia Christi propter infirmos non desit, quibus etiam provideat, & providendo præcipiat sacerdotibus, ne fortè sine confessione, vel confirmatione corporis & sanguinis Christi Domini moriantur; confessiones peccatorum excipiat (quamvis nunc ad hunc finem sit institutus in Cathedralibus proprius pœnitentiarius ex decreto Trid. *sess. 24. de refor. c. 8.*) item Baptismum ritè conferri curet, aliaque præstet, quæ in citatis capitibus recensentur. Absente autem Episcopo, ad ipsum spectat ejus vice officium inchoare, benedictiones presbyterales dare in Ecclesia, Fontes benedicere, cuncta demùm providere, quæ sacerdotum ministerio perfici debent, exceptis his quæ ipsi prohibita sunt, seu reservata potestati Episcopali.

12. De Officio Archipresbyteri ruralis agitur in *cap. ult. de Off. Archipresb.* ubi præcipitur, ut non solùm imperiti vulgi sollicitudinè gerat,

sed etiam Presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam jugi circumspeditione custodiat, & qua unusquisque industria Divinum Opus exerceat, Episcopo suo renunciaret, ad quæ etiam cuncta referre debet, nec aliquid contra ejus decretum ordinare.

13. De jure autem recentiori statuto à Trid. *sess. 5. de refor. cap. 2.* Omnes Archipresbyteri, Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes Ecclesias, quocumque modo obtinent, tenentur per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltè Dominicis, & festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua, & earum capacitate pacificare salutaribus verbis, docendo ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; annuntiandoque eis cum brevitate, & facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes quas sectari oporteat; ut pœnam æternam evadere, & cælestem gloriam consequi valeant. Adjecta transgressoribus gravi pœna per Episcopum imponenda.

14. Alterum Vicariorum genus, ut indicatum est ab initio hujus tituli, est quod completitur ab homine constitutos, qui simpliciter, & sine addito appellari solent Vicarii, ac de ipsis sermo est in toto tit. *de Offic. Vicarii*, qui reperitur in Decretalibus Gregorii, in Sexto, & Clementinis; ac præsertim de illis, qui consti-
tuti

tuti sunt cum generali administratione quoad spiritualia simul, & temporalia pro tota diocesi, qui vocari solent Vicarii generales; ad discrimen illorum, quibus demandata tantum est administratio quoad spiritualia, qui appellantur Vicarii in spiritualibus; & ad discrimen aliorum, quibus quoad sola temporalia potestas commissa est, qui communiter appellari solent non Vicarii, sed OEconomi. Dixi qui constituti sunt cum ea potestate pro tota diocesi: qui enim cum ea potestate constituitur pro aliqua tantum parte diocesis, non appellatur in Jure Vicarius generalis, sed foraneus.

15. Officium igitur Vicarii generalis extenditur ad omnes causas Episcopali jurisdictioni subjectas, exceptis iis quæ speciale mandatum requirunt, aut quæ vel ex jure scripto, vel ex recepta consuetudine cognoscendæ sunt immediate ab Episcopo, c. Licet 2. de off. Vicarii in 6. sub quo genere excepto numerantur causæ criminales, potestas deponendi à Beneficiis, Officiis, Administrationibus, facultas visitandi diocesim, Synodum congregandi, dandi litteras dimissorias Clericis præsentem Episcopo, dispensandi in casibus, in quibus Episcopus potest, conferendi Beneficia, aut admittendi resignationes Beneficiorum & juxta aliquorum sententiam causas matrimoniales cognoscendi: circa quæ aliaque plura sine speciali mandato

Vicariis prohibita, videri potest Rebuff. in *praxi benefic. tit. de Vicar. Episc.* Azor. p. 2. lib. 3. c. 43. cum tribus seqq. Barb. *de off. Episc.* p. 3. alleg. 54. & alique ab ipsis citati.

16. Forma instituendi Vicarium refertur à Rebuff. in cit. tit. *de Vicar. Episc.* tum ea per quam committitur generalis potestas; tum etiam ea per quam insuper aliqua specialia particulare mandatum requirementia demandantur, quæ ut in effectu sint concessa, debent specialiter exprimi, ita ut non sufficiat generalis clausula, per quam dicantur communicari etiam ea, quæ requirunt speciale mandatum, nihil tamen in particulari exprimendo, ut docet *Glos. c. 2. de off. Vicar. in 6. v. committantur*, arg. *c. Qui ad agendum 4. de Procurat. in 6.* ubi Procurator generaliter constitutus ad omnia etiam si mandatum exigant speciale, ex vi generalitatis hujusmodi non admittitur ad aliquem articulum, in quo speciale mandatum exigatur. Quod si aliquis, vel aliqui de articulis speciale mandatum exigentibus exprimantur, adjecta clausula generali etiam de aliis specialem commissionem postulantibus; tunc vigore talis commissionis poterit etiam alia, quæ vel minora, vel æqualia sint expressis, non autem quæ majora, ut docet cit. *Glos. in c. 2. de of. Vicar. in 6. v. committatur* juncta ibid. *Glos. marginali.* Vox enim *alius*, vel *alia* non comprehendit majora expressis, sed solum

lum, vel æqualia, vel minora, ex Clem. 2. de Procur. & c. Sedes 15. de rescript. nisi tamen aliud constet de mente committentis, ut notat Layman in cit. c. Sedes n. 4.

17. In constituendo autem Vicario illud specialiter attendendum est ab Episcopo, ut idoneum eligat, & requisitis à Jure qualitatibus exornatum. In particulari, hominem eligat necesse est maturæ ætatis, nempe 25. annorum, ut colligitur ex c. Cum in cunctis 7. §. Inferiora de elect. foronsium rerum causarumque peritum, & saltem in Jure Canonico Doctorem, vel Licentiatum, ex Trid. sess. 24. de resor. c. 16. item Clericum non conjugatum, ex c. In nona 22. 16. quæst. 7. c. 2. de judiciis, & c. 21. de clericis conjug. demum probatis moribus, qualem esse decet, qui vices Episcopi tenet in administratione ecclesiasticæ jurisdictionis.

18. Vicarius est pro libito Episcopo revocabilis, ex Glos. in Clem. 2. de resc. v. per electionem. Debet tamen revocatio denunciari Vicario: si enim illam ignoret, ejus gesta sunt valida, ut cum communi sententia docet Azor. part. 2. lib. 3. cap. 45. q. 14. Nam universim non cessat jurisdictio Judicis, donec certior de revocatione reddatur ex l. Si forte 17. ff. de off. Præsidis.

19. Sed & revocatur ipso Jure Vicarius per mortem, sive naturalem, sive civilem Episcopi,

ficut & per ipsius Episcopi translationem ad aliam Ecclesiam, ita ut nec perficere possit causas, quas ante eam mortem, vel translationem inceperat, ut post Ostiens. notat Gloss. fin. in *Clem. ult. de Procurator.* in eoque differt Vicarius à Judice delegato, cum potestas delegati per mortem delegantis re non integra non expitet, *cap. Relatum 19. & cap. Gratum 20. de Offic. Deleg.* Ratio disparitatis est: quia potestas, & tribunal Vicarii est idem, ac tribunal Episcopi, unde (ut supra dictum est num. 3.) ab uno ad alterum appellari non potest: impossibile igitur est, cessante potestate Episcopi, perseverare Vicarii potestatem. At potestas, & tribunal Delegati est distinctum à Tribunali Delegantis, unde ab uno ad alium appellatio admittitur, ut inferius explicabitur in tit. *De appellationibus.* Ex eadem quoque ratione descendit, Episcopo excommunicato, interdicto, vel suspenso, suspensam etiam esse Vicarii jurisdictionem.

20. Cum autem vacante Sede Episcopali jurisdictionis devolvatur ad Capitulum Cathedralis Ecclesiae, ex *c. Si Episcopus 3. & c. ult. de supplenda neglig. Pralator. in 6.* inde fit, post Episcopi mortem ad idem Capitulum pertinere constituere Vicarium iis qualitatibus præditum, de quibus supra dictum est nu. 17. aut constitutum ab Episcopo confirmare, quod ut fiat intra 8. dies post mortem Episcopi, statutum est à Trid.

sess.

sess. 24. De refor. c. 16. Vicarius ita constitutus vocari solet Vicarius Capitularis, cujus officium tamdiu durat, quamdiu provisum non fuerit Ecclesie per alium Sponsum, quo electo, & confirmato possessionemque Episcopatus accipiente, cessat ipso jure ejus potestas. Debet tamen Episcopus ab eodem Vicario capitulari, sicut & ab aliis Officialibus vacantis Ecclesie (etiam si fuerint ex eodem capitulo) rationem administrationis, & officiorum exigere, eosque punire poterit si in Officio, seu administratione deliquerint, quamvis redditis rationibus, à Capitulo vel à Deputatis ab eodem, absolutionem, aut liberationem obtinuerint, ut expresse statutum est à Trid. in cit. c. 16. *De refor. sess. 24.*

T I T. VIII.

De Presbiteris.

1. **Q**uemadmodum Christus Dominus præter Apostolos sub Petro ipsorum Principe alios septuaginta duos Discipulos elegit qui infra Apostolos Ecclesie inservirent; ita & nunc in Ecclesia præter Episcopos, qui in locum Apostolorum successerunt, sub Romano Pontifice Petri successore, sunt alii Ministri in locum Discipulorum successi, qui Presbiteri dicuntur, denominatione desumpta à senectute, ut expli-

catur in *c. Cleros 2. v. Presbiter græce dist. 21.* quia scilicet in ipsis requiritur maturitas morum, & sapientiæ, quæ frequentius in senibus reperitur.

2, Ad eum ministerii gradum assumuntur per sacram Ordinationem, quæ est Cœremonia sacra, per quam Ordinatis firmiter, & stabiliter confertur potestas offerendi Deo verum, & propitiatorium Sacrificium Corporis, & Sanguinis Christi Domini: unde etiam appellantur Sacerdotes, quasi Sacrum dantes, ut explicat Isid. relatus in *c. Cleros 2. v. Sacerdos autem dist. 21.* in eoque Sacerdotalis dignitas Testamenti veteris, quæ ad Victimarum Sacrificia ordinabatur, cum multa novæ dignitatis accessione translata est, quemadmodum Sacrificiis illis mortuarum Victimarum successit in Hostiam Deus vivus, & verus, qui simul est Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech peccatorum propitiatio, Gratiæ donorumque fons, & præmium beatissimum, ex *Trid. sess. 22. c. 1. & 2.*

3. Inde fit, multo perfectiores animæ corporisque dispositiones requiri, tum de Jure Divino, tum etiam de Jure Canonico in Sacerdotibus novæ legis, ut suo munere rite fungantur, quàm in Sacerdotibus legis veteris exigita fuerint. Quare quod omnibus Clericis præcipitur à *Trid. ead. sess. 22. c. 1. De refor.* id à fortiori locum habet in sacerdotibus, ut scilicet vitam

vitam moresque suos omnes ita componant, ut habitu, gestu incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum, ac Religione plenum præferant: levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Item fervent, quæ à Summis Pontificibus, & à Sacris Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de laxu, commensationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon secularibus negotiis fugiendis copiosè, ac salubriter sancita fuerunt.

4. In immolanda autem super Altare vivifica illa Hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, omnem operam, & diligentiam ponant, ut quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia, & puritate, atque exteriori devotionis, ac pietatis specie peragatur. Quod si conscientiam habeant peccati mortalis, quantumvis sibi contriti videantur, attamen ad celebrandum non accedant, nisi præmissa Sacramentali Confessione, modo ipsis non desit copia Confessoris. & si quispiam necessitate urgente, absque prævia confessione contritione præmissa celebraverit, quamprimum confiteatur. Abstineant demùm à cujusvis generis mercedum conditionibus, & pactis, necnon ab importunis atque illiberalibus eleemosynarum exactionibus, potius quam

quam postulationibus, aliisque hujusmodi, quæ à Simoniaca labe, vel à turpi quæstu non longe absunt, de quibus aliisque similibus videatur Trid. in cit. *sess. 22.* tum in Decreto *De observandis, & evitandis in celebratione Missæ,* tum *De refor. c. 1. & in sess. 13. c. 7.*

5. Huic eidem animæ corporisque puritati servandæ consultum est per cœlibatum, quem de Jure Divino annexum esse Sacerdotio graves aliqui Authores tradiderunt citati ab Azor *tom. 1. lib. 13. cap. 12. q. 1.* aliis contra probabilius sentientibus, annexum esse solum de Jure Canonico ab Apostolorum tempore. Mos iste servatus semper fuit ad hæc usque tempora in Ecclesia latina, ut constat ex pluribus, quæ late congerit Bellar. *lib. 1. de Clericis c. 19.* Quin & in ipsa Sacra Ordinatione votum solemne castitatis implicite annexum est, quod est impedimentum dirimens matrimonii contrahendi, ut constat ex *c. unico de Voto ex Voti redempt. in 6.* cujus meminit etiam Trid. *sess. 24. can. 9.*

6. Idem Juris servatur etiam in Diaconis, & Subdiaconis, de quibus in sequenti titulo sermo erit: tenentur enim & ipsi ad cœlibatum tum ratione legis, tum etiam ratione Voti solemnis, quod pariter eorum Ordinationibus implicite annectitur, & est impedimentum dirimens matrimonii contrahendi, ut constat ex *c. 1. & 2. Qui Clerici vel voventes &c. c. 1. De Clericis conjug.*

jug. cit. c. unico de voto, & voti tedempt. in 6. & ex cit. can. 9. Trid. sess. 24. Inde est quod Ordo Presbiteratus, sicut etiam Diaconatus, & Subdiaconatus, appellatur specialiter Ordo Sacer ad differentiam aliorum minorum Ordinum, quia scilicet est castitatis voto sacratu: quidquid sit utrum Subdiaconatus in Ecclesia semper fuerit eo modo Sacer, de quo videri potest Azor. tom. 1. l. 13. c. 13. q. 2.

7. Quod si contingat aliquem contracto antecedenter Matrimonio alligatum ad Sacrum Ordinem promoveri, si id fiat annuente uxore, tenebitur & ipse obligatione perfectæ continentia, ita ut nec petere possit, nec reddere debitum conjugale, ut expresse declarat Leo I. *Epist. 84.* per ea verba *ubi promovendi sunt aliqui si habent uxores, sint tanquam non habentes; & si non habent permaneant singulares,* quod idem etiam expresse decernitur in pluribus capitibus *dist. 31. & 32.* ac propterea in *c. conjugatus 5. de convers. conjugator.* præcipitur ut nullus conjugatorum ad Sacros Ordines promoveatur, nisi ab uxore continentiam profitente fuerit absolutus. Si tamen aliquis de facto promoveatur uxore non consentiente, adhuc tenebitur obligatione non petendi debitum, sed non erit à reddendi obligatione solutus, ut docet communis sententia cum S. Th. in *additionib. ad 3. part. q. 53. art. 4. ad 1.*

Hæc

8. Hæc dicta procedunt quoad ordinatos in Ecclesia latina. Quod autem attinet ad ordinatos in Ecclesia græca, prohibentur & ipsi matrimonium contrahere post susceptionem Ordinis Sacri, ut constat ex *c. Si quis eorum* 8. *dist.* 32. desumpto ex 6. Synodo generali, quod consuetudo communis etiam apud Grecos ita interpretatur, ut ea Ordinis Sacri susceptio sit impedimentum dirimens matrimonii contrahendi; at matrimonio ante Sacrum Ordinem contracto permittuntur uti, ex *c. cum olim* 6. *de Clericis conjug.* *c. Quasitum* 7. *de pœnit.* & *remission.* *c. Ut Clericorum* 13. *de vita,* & *bonestate Clericorum.*

9. Præter potestatem sacrificandi Deum verum Deo vero Sacerdotibus competentem, cui potissimum per Sacros canones tanta animi corporisque puritate consultum est; alia etiam sunt officia, quorum vel ordinarius Minister est Sacerdos, vel saltem Delegatus esse potest. Ejus generis est post acceptam ab Ordinario approbationem, Sacramentum Pœnitentiæ ministrare, ex *Trid. sess.* 14. *c.* 6. Infantes baptizare, ex *cap. Constat* 18. *de Consecr., dist.* 4. sanctificato Oleo ægrotantes injungere, *Trid. sess.* 14. *de Sacr. Extrema Unctionis* *c.* 3. benedicere dona Dei, *c. Perlectis* 2. *vers. ad Presbyterum dist.* 25. In casu autem extremæ necessitatis posse etiam delegari à Summo Pontifice Sacerdotem ad ministrandum

dum Sacramentum Confirmationis (cujus cæteroquin ordinarius Minister est Episcopus) claresumitur ex *c. Pervenit 1. dist. 95.* Sed de his inferioribus suo loco sermo erit, quando tractabitur de Sacramentis Ecclesiæ, ubi etiam exponentur tamen ea quæ pertinent ad materiam, & formam Ordinis Sacerdotalis, Ordinumque reliquorum; tum quæ ad qualitates requisitas in Ordinandis. &c.

T I T. IX.

De reliquis qui sunt in Sacris constituti.

1. Infra Presbiteram ratione Ordinis immediate Diaconus subsequitur, & infra Diaconum Subdiaconus, qui ambo dicuntur esse in Sacris, quia Ordinem habent castitatis voto sacramentum, unde tenentur ambo ad cælibatum, ut paulo ante dictum fuit.

2. *Diaconus* græcè idem est ac latinè *Minister*: quia sicut in Sacerdote consecratio ita in Diacono ministerii dispensatio habetur *c. Cleros 2. vers. Hi græcè dist. 21. 21.* Ejus enim officium est assistere Sacerdotibus, & ministrare in omnibus, quæ aguntur in Sacramentis Christi, in Baptismo, sive in Chrismate, & Patena, & Calice: oblationes quoque inferre, & disponere in Altari: componere etiam mensam Domini, atque vestire: Crucem ferre: tempore Sacrificii legere.

legere ad Populum Evangelium ; & etiam Apostolum seu Epistolam cum abest Subdiaconus. Nam sicut Lectori vetus Testamentum ; ita Diacono novum publice legere præceptum est.

3. Ad ipsum quoque pertinet Officium precum, dicendo Litanias, & recitatio nominum Ordinandorum, & baptizandorum, & mortuorum, & excommunicatorum. Ipse præmonet aures habere ad Deum, dicendo *humiliate capita &c.* Ipse hortatur clamare, cum dicit *Kirie eleison* in Rogationibus. Ipse donat pacem. Ipse annuntiat festivitates. Sumuntur hæc ex *c. perlectis 2. vers. ad Diaconum dist. 25.* juncta Glos. ibid. Item in absentia Episcopi, & Presbiteri potest licite ministrare Baptismum, & Sacram Eucharistiam populo distribuere si extrema necessitas id exigat, *c. Diaconus 13. &c. Prasente 18. dist. 93.*

4. Inde est, quod Diaconi appellentur etiam ex hæbraica lingua Levitæ: quia scilicet sicut in lege veteri de Tribu Levi assumebantur homines, qui in Templo Dei Sacrificiis ministrarent; ita in lege Evangelica assumuntur Diaconi ad ministrandum Sacerdotibus in administratione Sacramentorum ex cit. *c. Cleros vers. Levitæ dist. 21.*

5. *Subdiaconus* latinè idem est ac *Hypodiaconus* græce, ideo ita dictus, quia subjacet præceptis, & officiis Levitarum, ex eod. *c. Cleros vers.*
Hypo-

Hypodiatonos. Ejus officium est Calicem, & Patenam ad Altare Christi deferre, & Levitis tradere, eisque ministrare: Presbiteris, & Levitis pro lavandis ante altare manibus aquam præbere: oblationes in Templo Domini à Fidelibus ipsis suscipere, & Levitis superponendas Altaribus deferre: Pallas demum, & Corporalia abluere. Sumuntur hæc ex c. *Perlectis 2. vers. Ad Subdiaconum dist. 25. c. Cleros v. Hypodiatonos. dist. 21. c. non oportet 31. &c. Non liceat 32. dist. 23.*

T I T. X.

De iis qui sunt in minoribus Ordinibus constituti.

1. Infra Ordinem Diaconatus, & Subdiaconatus, subsequuntur quatuor Ordines, nempe Acolythatus, Exorcistatus, Lectoratus, & Ostiariatus, qui dicuntur minores, & non Sacri, non quod sint sæculares, & prophani, sed quia illis prohibitum est Sacra Vasa contingere, & ad Altare deferre ex cit c. *Non liceat &c. Non oportet;* ac præterea quia non sunt castitatis voto sacri. Clerico enim in iis Ordinibus constituto permissum est matrimonium contrahere, ut aperte declarant plures textus tit. *De Clericis conjug.*

2. Illud tamen Juris in ejusmodi Clericis matrimonium contrahentibus servandum est, ut si quod beneficium Ecclesiasticum habuerint, sint

sint ipso facto eo Beneficio privati, omnique jure quod habuerint ad quodlibet Beneficium, juxta Textum in c. 1. aliisque Juribus *De Clericis conjug.* Cum enim vir cogitet quomodo placere possit Uxori, & quasi divisus in duo plenam sui non habeat potestatem, minus quæ Dei sunt valet cogitare quàm in Clerico beneficiato requiratur, c. *Diversis 5. eod. tit.* Quod statutum de stylo Curia extenditur etiam ad pensiones Clericales, ut cum pluribus testatur Azor. *to. 1. lib. 13. c. 13. q. 8.* Ad id autem satis est si Matrimonium sit rantummodo tatum non consummatum, ut docet communis sententia canonistarum in cit. c. 1. Unde etiam si sponsa ante consummationem matrimonii Religionem profiteatur, Maritus Beneficium non recuperat, quia fuit amissam, nec iterum reperitur nisi iterum conferatur, cum Beneficium Ecclesiasticum sine canonica institutione obtineri non possit, *reg. 1. de reg. juris in 6.*

3. Acolythus olim Acoluthus vocabatur, ita dictus quasi pedissequus ab εἰκολονχέω quod est *sequor.* Ejus enim munus est sequi Diaconum ad locum Evangelii cum cereo accenso (unde etiam Ceroferarius appellatur) & præparare, ac Subdiacono porrigere vinum & aquam ad Eucharistiam Sanguinis Christi, ex c. *Acolythus 17. dist. 23. c. Cleros 2. vers. Acolythi dist. 21. & c. Perlectis 2. vers. Ad Acolythum dist. 25.*

4. Exorcistæ ex græco in latinum adju-
rantes five increpantes vocantur: invocant enim su-
per Catechumenos, vel super eos qui habent spi-
ritum immundum, nomen Domini Jesu, adju-
rantes per Eum ut egrediatur ab eis, ex cit. *c. Cle-
ros v. Exorcista*. Ipsorum etiam est aquam in Mi-
nisterium Baptisini præparare, locumque com-
municaturis distribuere.

5. Lector à legendo dicitur: ad ipsum enim
pertinet lectiones pronunciare, & ea quæ Pro-
phetæ vaticinati sunt publicè legere *c. Perlectis
2. v. ad Lectorem d. 25.*

6. Ostiarii demum dicuntur ex eo quod
præfint ostiis Templi. Ipsi enim tenentes
claves omnia intus extraque custodiunt, atque
inter bonos & malos habentes Judicium, fide-
les recipiunt, & respuunt infideles, cit. *c. Cleros
in fine.*

7. Omnibus istis Ordinibus præmittetur pri-
ma Tonsura, quam non esse rigorose, & stricto
modo Ordinem tradunt communiter Theolo-
gi apud Vasq. aliosque relatos à Castrop. *part. 4.
tract. 27. De Sacramento Ordinis puncto 2. n. 4.* Ea
enim non confert aliquod particulare officium
relate ad ministerium Altaris; sed tantummodo
disponit proxime hominem ad recipienda ea-
dem officia, segregando illum à statu laicali, &
admittendo ad clericalem. Vide etiam quæ di-
centur infra *l. 2. t. 8. n. 7.*

TIT.

T I T. XI.

De Præbendis, seu Beneficiis Clericorum.

1. **A**bsolutis iis, quæ pertinent ad varios status Clericorum, postulat ordo doctrinæ, ut de eorum præbendis beneficiisque tractetur. Quamvis enim ista pars Juris videatur esse extra propositam materiam hujus libri, in quo agitur de Jure Personarum; attamen non habet hic locum incongruum: quia Beneficia sunt annexa statui Clericali; ea autem quæ sui natura junguntur, debent quoque conjunctis tractatibus comprehendi, ut colligitur ex §. 1. *Inst. De Legatis, & l. Eum actum 17. ff. de negotiis gestis.*

2. Beneficium in genere, & late acceptum significat gratiam, seu munus alteri collatum in ejus utilitatem, ut explicat Rebuff. in *Praxi tit. 1. Quid sit Beneficium num. 2. & 3.* Ex hac generalitate significationis derivata est appellatio Beneficii in ea genera gratiarum, seu munerum, quæ ab Ecclesia conferuntur Clericis, quando ipsis jus concedit percipiendi redditus annuos ex Ecclesiasticis bonis propter aliquod spirituale ministerium, ut qui Altari serviant de Altari vivant, & qui Divinis adscribuntur obsequiis, Ecclesiæ stipendiis sustententur, *c. Cum secundum 16. de Præben.* atque ea sunt, de quibus hic nobis sermo est. 3. Be.

3. Beneficium Ecclesiasticum eo modo acceptum definiri potest: Jus autoritate Ecclesiastica constitutum percipiendi fructus annuos ex bonis Ecclesiæ collatum in perpetuum Clerico ob sacrum, & Ecclesiasticum ministerium. Ita Azor. p. 2. lib. 3. cap. 1. q. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. in princip. aliique relati à Castrop. p. 2. tract. 13. puncto 1. nu. 1. In idem recidit nomen Præbendæ prout plerumque ab Authoribus usurpatur, & ut etiam sumitur in Decretalibus tit. De Præbendis, ubi generaliter intelligitur de omni Beneficio Ecclesiastico: quamvis etiam aliquando sumatur contractius pro canonica portione, ea videlicet, quæ de communi reddituum Ecclesiasticorum massa capitur, & præbetur singulis pro sua portione, ut in c. Cum M. Ferrariensis 9. De Const. & c. Dilectus 27. De Præben.

4. Dicitur Jus. Beneficium enim Ecclesiasticum non est proprie actualis perceptio fructuum, sed Jus ipsos percipiendi. Dicitur *autoritate Ecclesiastica constitutum*: quia Beneficium Ecclesiasticum proprie non censetur, nisi per Episcopum sit ordinatum, ut docet Glos. communiter recepta in Clem. 2. De Decimis v. Si Beneficiorum circa finem. Dicitur *ex bonis Ecclesiæ*: quia bona illa, unde redditus colliguntur permanent sub dominio Ecclesiæ, nec alienari possunt à Beneficiato, eoque mortuo ad Eccle-

E fiam

fiam revertuntur. Dicitur *collatum in perpetuum Clerico*: quia Beneficium non nisi Clerico dari potest, *c. Ex litteris 6. De Transactionib. & c. Cum adeo 17. De rescr.* eidemque confertur in perpetuum, hoc est quamdiu vivit ipse Clericus, *c. Sanctorum 2. dist. 70.* Ea enim, quæ conferuntur ad certum tempus, seu revocabiliter ad nutum conferentis, non dicuntur simpliciter, & sine addito Beneficia, sed solum minus proprie, & cum addito, videlicet Beneficia manualia. Dicitur demum *ob sacrum, & Ecclesiasticum ministerium*, cujus generis est cura Animarum, Chors, recitatio Horarum Canoniarum, &c. *ex c. Quia per ambitiosam 15. de rescr. in 6.* ubi dicitur beneficium Ecclesiasticum dari propter officium: ac propterea beneficium, seu illud Jus percipiendi redditus, est jus spirituale, utpote fundatum in officio spirituali, eidemque annexum.

5. Tria igitur in quolibet beneficio Ecclesiastico attendenda sunt, Primum est ipsum officium, seu obligatio ad aliquod spirituale ministerium; & hoc non tam beneficium, quam beneficium fundamentum, & causa vocari debet. Alterum est Jus percipiendi redditus ex bonis Ecclesiasticis propter officium spirituale; & in eo Jure proprie consistit ratio beneficium. Tertium sunt ipsi fructus ex bonis Ecclesiasticis
 prove-

provenientes, qui sunt quid consequens ad beneficium.

6. Beneficia Ecclesiastica multipliciter dividuntur. Primo enim alia sunt Curata; alia non curata. Beneficia Curata dicuntur, quibus cura Animarum annectitur, sive sit cura Animarum proprie dicta, & quoad forum internum, qualem habet Parochus respectu Parochianorum suorum, de quo sermo est in *Clem. 8. §. Verum de Sepulturis*; sive sit cura Animarum improprie dicta, & quoad forum externum, & contentiosum, qualem habet de jure communi Archidiaconus, ut supra explicatum est *tit. 7.* beneficia non curata sunt, quibus nulla ejusmodi cura annexa est.

7. Secundo alia sunt simpliciia, alia duplicia, seu majora. Duplicia sunt, quæ specialem aliquam, ac solemnem Juris qualitatem annexam habent: Simplicia, quæ nullam. Cum autem speciales, ac solemnes beneficiorum qualitates numerentur communiter, Cura Animarum, Jurisdictio, Præeminentia, Administratio rerum Ecclesiasticarum; inde est totidem quoque numerari duplicium, seu majorum beneficiorum genera, ex quibus ea quæ qualitatem habent curæ Animarum vocantur Curata, ut dictum est; quæ habent annexam jurisdictionem simul cum administratione rerum Ecclesiasticarum, seu cum præeminentia supra reliquos

E 2

quoad

quoad locum magis honorificum, dicuntur habere Dignitatem, qualia sunt Abbacia, Archidiaconatus; &c. quæ habent annexam solam præminentiam quoad locum magis honorificum absque ulla jurisdictione rerumque administratione, dicuntur habere Personatum; quæ demum habent annexam solam rerum Ecclesiasticarum administrationem absque ulla jurisdictione in clericos, & absque gradu eminentiore, habere dicuntur Officium, cujus generis est munus Sacristæ, Custodis, seu Thesaurarii, &c. Sumuntur hæc ex Glos. in *cap. 1. De consuetud.* Ubi etiam notat, non obstante eo inter Dignitatem, Personatum, & Officium discrimine, aliquando Jura uti promiscue illis nominibus, ut in *c. Cum accessissent 8. de constitut.* in quo idem Primiceriatus circa initium textus vocatur Personatus, postea appellatur Dignitas, ac deinde circa finem capitis nominatur Officium.

8. Tertio alia sunt Beneficia sæcularia, alia Regularia, quæ divisio desumitur ex *c. Cum de Beneficio 5. de Præben. in 6.* Beneficium sæculare dicitur, quod conferri debet sæcularibus Clericis, ex fundatione, vel saltem ex consuetudine legitimè præscripta, *eod. c. cum de Beneficio.* Regulare Beneficium est quod conferri debet Religioso, idque pariter ex fundatione, vel ex institutione Superioris, vel ex prescriptione legitima.

9. Quarto

9. Quarto ex supradictis Beneficium latius acceptum aliud est manuale, aliud non manuale, quæ divisio desumitur ex *Glos. in clem. unica de supplen. neglig. Prælator.* Manuale dicitur, quod confertur revocabiliter ad nutum conferentis: non manuale, quod confertur in perpetuum dum vivit Beneficiatus, ita ut à tali Beneficio amoveri non possit, nisi certis de causis à Jure concessis, vel permiffis; atque illud est, quod magis proprie Beneficium appellatur, ut supra dictum est.

10. Quinto demum alia sunt Beneficia collativa, quæ scilicet conferuntur pro libera voluntate eorum, ad quos collatio pertinet: alia electiva, quæ conferuntur mediante electione à clericis, seu canonicis facta, legitime confirmata à Superiore: alia Patronata, seu mixta, quæ nominante & designante Patrono cujus est clericum promovendum præsentare, & iustitiente Episcopo conferuntur.

T I T. XII.

De ætate, & qualitate promovendorum ad Beneficia.

1. **C**Ognita natura, & divisionibus Beneficiorum, consequens est ut agatur de iis, quæ requiruntur ad legitimam eorundem

E 3

colla-

collationem, tum ex parte eorum, quibus conferenda sunt, tum etiam ex parte Conferentium, quorum primum tractabitur in præsentititulo, alterum in sequentibus.

2. Quod igitur attinet ad eos quibus conferri Beneficia debent, certi Juris est eos non nisi Clericos esse debere prima saltem Tonsura initiatos, ut in præced. tit. dictum est num. 4. ex *c. Ex litteris 6. de Transactionib.* eosque idoneos, qui Deo, & Ecclesiis velint, & valeant gratum impendere famulatum *c. Grave 29. De Præben.* Huic Juri servando cautum est à Trid. *sess. 7. de refor. c. 13.* ubi decernitur, ut præsentati, seu electi, vel nominati à quibusvis Ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolicæ Nunciis, ad quævis Ecclesiastica beneficia, non instituantur, nec confirmantur, neque admittantur, etiam prætextu cujusvis privilegii, seu consuetudinis etiam ab immemorabili tempore præscriptæ, nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati, & idonei reperti. Et nullus appellationis remedio se tueri possit, quo minus examen subire teneatur; Exceptis tamen præsentatis, electis, seu nominatis ab Universitatibus, seu Collegiis generalium studiorum.

3. Idoneitas autem ejusmodi ex pluribus attendi debet, quorum aliqua numerantur in *c. Grave 29. De Præben.* & in Trid. *sess. 24. de refor. c. 1.* suntque potissimum morum honestas, scienti-

scientia litterarum, ætas legitima, de quibus etiam sermo est in c. *Cum in cunctis* 7. de elect. Clem. I. de atate, & qualit. Quæ omnia fortiori Jure requiruntur pro Beneficiis curatis, multoq; adhuc fortiori pro provisionibus Cathedralium Ecclesiarum, in quibus majus Animarum periculum vertitur, si per inhabiles ministrentur: quia, ut loquitur Trid. *sess. 24. de refor. c. 1.* totius familiæ Domini status, & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite.

4. Inde factum est, ut non ea sola Juris remedia pro legitime conferendis iis majoribus Beneficiis servanda sint, quæ sufficiunt pro minoribus; sed alia insuper specialia circa examen, & inquisitionem de promovendis habendam aliaque similia, quæ pro conferendis Beneficiis curatis sancita leguntur in Trid. cit. *sess. 24. de refor. c. 18.* & in Bulla 33. B. Pii V. quæ incipit *In conferendis*, quam refert Quaran. in *Summa Bullarii v. Beneficiorum Parochialium collatio*; pro conferendis autem Ecclesiis Cathedralibus, aliisque Superioribus, seu Monasteriis, ac cæteris Dignitatibus, quæ in Consistorio providentur, in ead. *sess. 24. de refor. c. 1.* & in Constit. 6. Gregorii XIV. quæ incipit *Onus Apostolica* edita anno 1591. apud eundem Quaran. in cit. *Summa Bullarii v. Electio.*

5. Sed neque satis est eadem Beneficia di-

gnis, & idoneis provideri: requiritur enim, ut in concursu plurium dignorum dignioribus conferantur, quod de Episcopatibus aliisque Beneficiis curatis expresse definitum est à Trid. in cit. c. 1. & 18. de refor. sess. 24. cum præsertim tales Dignitates conferri soleant mediante concursu & examine competitorum, ex quo oritur quidam quasi contractus, & obligatio naturalis, ratione cujus peccatur etiam graviter contra Justitiam, si inventus in examine dignior negligatur.

6. Circa Beneficia simplicia controversi Juris est, utrum idem servandum sit, aliis opinantibus ad eadem non extendi illud grave præceptum de dignioribus præferendis; aliis in contrarium affirmantibus extendi, inter quos citatur S. Th. 2.2. qu. 63. art. 1. & 2. & 9. 185. art. 3. Valent. to. 3. disp. 5. quæst. 7. puncto 2. qu. 2. aliique plures quos refert Garz. 7. par. de Beneficiis c. 16. Castrop. par. 2. tract. 13. disp. 2. puncto 11. num. 8. Azor. to. 2. lib. 6. c. 15. quæst. 1. Hæc secunda sententia videtur probabilior, tum quia magis est Sacris Canonibus conformis, in quibus supponi videtur illud generale præceptum pro omnibus Beneficiis etiam simplicibus, ut in c. unico. Ut Ecclesiastica Beneficia, &c. in iis verbis: non ex affectu carnali, sed discreto judicio debuisti Ecclesiasticum Officium, & Beneficium in persona magis idonea dispensare: sermo

mo autem ibi est de Beneficio non curato, sed simplici, ut patet ex contextu: tum etiam quia prætermisio dignioris haberi non potest sine aliqua acceptione personarum, quæ prohibita est in *c. In judicis* 12. de reg. Juris in 6.

7. Dignior autem pensatis omnibus ille censendus est, qui habito respectu ad doctrinam, & mores utilior Ecclesiæ futurus esse judicatur. Quare si contingat aliquem præditum esse minori doctrina, quam alium, sufficienti tamen ad Beneficium, sed multum in probitate morum, atque prudentia prævalere, ratione cujus censeatur multo utilius Ecclesiam administraturus; præferendus erit doctiori, quia sic utilius Ecclesiæ providetur. Qua ratione tradunt etiam Authores nonnulli apud Azor. in cit. cap. 15. q. 3. & 4. posse nonnumquam ignobili doctiori, ac sanctiori præferri nobiliorem, & potentiorrem sufficienti doctrina, ac probitate dotatum, quando scilicet Beneficium indiget defensore, vel protectore administrante: item præferri posse qui certo cognoscitur esse dignus seu sufficienter doctus, & probus, relicto doctiori cujus vita ignoratur, de qua re extat etiam declaratio Cardinal. Concilii citata à Pialec. in praxi p. 2. c. 5. art. 3. num. 10. Ex eadem quoque majoris utilitatis Ecclesiæ ratione descendit, externo magis idoneo præferri debere idoneum, qui sit ex eadem civitate, vel de gre-

mio Ecclesiæ, ex *c. Nullus* 13. *dist.* 61. Præsumitur enim utilius, & cum majori peritia administraturus res Ecclesiæ, qui in eadem suam transegit ætatem: & ita Sacrum Cardinalium Collegium ex ipsis Cardinalibus digniorem eligit, ut præscribitur in *c. Oportebat*. 3. *cum seq. dist.* 79. quamvis extra Collegium alius ipso dignior inveniatur.

8. Utrum autem ad eam prælationem dignioris teneatur etiam Patronus in præsentando, & renunciando in renunciando, seu permutando Beneficio, indicabitur infra, ubi de Jure patronatus, & ubi de Renunciatione, ac permutatione Beneficiorum.

9. Quod si de facto contingat aliquem idoneum ad Beneficium promoveri digniore prætermisso, quamvis ejusmodi promotio sit illicita, erit tamen valida, ne litibus occasio aperiatur, & Christiana Resp. perturbetur, juxta communem sententiam, ut videre est apud Covarr. in *reg. peccatum* p. 2. §. 7. *num.* 3. aliosque relatos à Vasq. de *Beneficiis* cap. 2. §. 3. *dub.* 17. in fine, & à Castrop. p. 2. *tract.* 13. *disp.* 2. *pun.* 11. §. 3. ubi tamen rectè excipit Beneficia curata per concursum provisã, quia Trid. *sess.* 24. de *refor.* cap. 8. mandat ea conferri dignioribus ex approbatis ab Examinatoribus, & postea subdit: *provisiones omnes, seu institutiones præter supradictam formam factæ, subreptina esse censeantur,*
quod

quod idem præcipit B. Pius V. in supracit. Constit. In conferendis super collatione Ecclesiarum Parochialium edita anno 1567. quæ in Bullario est 33. inter Constitutiones ejusdem Pontificis, ubi inter reliqua digniori prætermisso dat facultatem appellandi à mala electione: ita tamen, ut ea appellatio interposita, interim non impediatur aut suspendatur quo minus electio per Ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni & provisus ab eadem Ecclesia causa appellationis hujusmodi dependente non amoveatur.

10. Utrum autem in eodem casu promotionis ad Beneficium minus digni præ magis digno, & à fortiori in casu promotionis indigni, detur in promovente aliquo obligatio restituendi sive Ecclesiæ, sive digno aut digniori prætermisso videri potest fuscè tractatum à Theologis, inter quos Vasq. *De Beneficiis in cit. cap. 2. §. 3. dub. 17.* Castrop. *in cit. pun. 11. §. 4.* aliisque ab ipsis citati.

11. Quod attinet in particulari ad ea, quibus dictum est constitui idoneitatem Clerici promovendi, prima est morum honestas, ex cujus defectu Clerici criminosi, *c. inter dilectos 11. de excess. Pralat. Excommunicati. c. postulasti 7. de Clerico excommunic. Suspensi, c. cum dilectus 8. de consuet. & c. cum bona 8. de etat. & qualit. Interdicti,*

terdicti, *c. 1. de postulat. Pralat.* juncta communi sententia Canonistarum: Infames demum five infamia juris, five infamia facti, *c. infamibus 87. de reg. jur. in 6.* juncto cit. *c. inter dilectos 11. de excess. Pralat.* ad Beneficia sunt inhabiles. Cum enim Beneficium detur propter officium, æquum est, ut qui crimine, vel censura ab Officio, seu Ordinis executione sunt prohibiti, etiam à Beneficii asssecutione prohibeantur.

12. Hæc ratio extenditur etiam ad clericos in prima tantum Tonsura constitutos, qui pariter compræhenduntur sub generali prohibitione ne Beneficia criminosis, aut censura ligatis conferantur. Quamvis enim ii per censuram aut crimen à nullius Ordinis executione prohibeantur cum nullum Ordinem habeant, & ex altera parte non reddantur inhabiles ad recitandas privatim Horas Canonicas, quæ sunt unicum Officium quibusdam Beneficiis annexum; adhuc tamen ab iisdem Beneficiis obtinendis per criminositatem, vel censuram remonentur, quia per eandem prohibiti sunt Ecclesiastico Ordine initiari, & Sacramenta percipere, quæ ratione sui muneris, & officii suscipere debet qui ad Beneficium promovetur, ut colligitur ex *c. si celebrat. ult. de clerico excom.* ubi ex eadem ratione decernitur, excommunicatum excommunicatione minori eligi ad Beneficia non posse, & si de facto

facto eligatur, electionem irritandam esse, pro eo quod ad susceptionem eorum electus sit, quorum perceptione à Sanctis Patribus est privatus.

13. Hæc dicta procedunt etiam si excommunicatus aut alia censura ligatus toleratus sit: constitutione enim Concilii Constantiensis *Ad evitanda*, per quam cæteroquin permittitur communicare cum excommunicato tolerato nullus favor excommunicato indulgetur, sed tantummodo consulitur reliquorum Fidelium conscientia.

14. Item dicta procedunt etiam si censura aut excommunicatio sit penitus, & invincibiliter ignorata. Talis enim ignorantia quamvis excuset à culpa juxta *c. Apostolica 9. de cler. excomm.* non tamen dat valorem actui aliàs invalido, neque impedit effectum proveniente ex censura contracta. Quod circa excommunicationem majorem convenit inter Authores, ut tradit Covarr. in *c. Alma p. 1. §. 7. n. 3.* Circa minorem autem excommunicationem, negatum id fuit à quibusdam tacito nomine citatis ab Azor *p. 2. lib. 6. cap. 7. q. 7.* ea ratione ductis quod in *cit. c. si celebrat* dicatur irritanda electio excommunicati excommunicatione minori, *si scienter talis electus fuerit*; at alii passim, & multo probabilius cum communi sententia docent

irritandam quoque esse ejus electionem, etiam si ejus excommunicatio sive solum ab Electo, sive ab Electoribus, sive ab utrisque sit invincibiliter ignorata. Irritatur enim ea electio non propter peccatum quod Electus committat acceptando eam electionem, aut propter peccatum, quod committant Electores, sed propter incapacitatem personæ, ut satis indicant ea verba textus: *pro eo quod ad susceptionem eorum eligitur, à quorum perceptione à S. Patribus est privatus* quæ ratio locum habet sive excommunicatio cognoscatur, sive invincibiliter ignoretur. Neque obstant illa verba Textus *Si scienter talis electus fuerit*. Nam ut explicat Suar. *De cens. disp. 24. sect. 2. n. 18.* illa particula *scienter*, posita videtur potius ad augendum, quam ad limitandum, ita ut sensus sit *etiam si scienter*, ne videretur irritari solum debere talis excommunicati electio quasi subreptitia, & involuntaria electoribus, quando ejus excommunicatio ignoratur; sed etiam quando est electio omnino voluntaria cum notitia minoris excommunicationis.

15. Quod si de facto contingat Beneficium excommunicato conferri præterquam quod ea collatio nulla est, debet etiam Collator, qui scienter ita contulerit, tamdiu à Beneficiorum collatione suspendi, donec super hoc veniam con-

consequi mereatur, ut puniatur in hoc in quo peccare præsumpsit, juxta textum expressum in *c. postulastis 7. De Cler. excom.* Ejusmodi pœnam Glos. in *c. Si celebrat ult. eod. tit. v. scienter* extendit etiam ad eum, qui scienter conterat Beneficium excommunicato excommunicatione minori. Contrarium tamen sequitur Panor. in cit. *c. Si celebrat num. 7. Suar. De cens. disp. 24. sect. 2. num. 22.* & ut ipsi testantur, alii communiter.

16. Quæstionis est utrum collatio Beneficii facta habenti censuram sit ipso jure irrita, an solum per sententiam irritanda? Hac in re conveniunt Authores collationem factam ligato excommunicatione majori, esse ipso jure nullam, ut videre est apud Covarr. in cit. *§. 7. nu. 1.* satisq; probat textus in *cit. c. Postulastis 7. de cler. ex com.* Idem Juris servandum esse etiam in suspenso, vel interdicto asserit communis sententia, quam ex variis Rotæ decisionibus firmat Garz. *De Benef. p. 7. cap. 14. n. 1.* aliique passim tradunt, quos citat, & sequitur Castrop *de cens. disp. 2. pun. 10. n. 25.* quamvis in contrarium sentiat Suar. *de cens. dis. 26. sect. 3. n. 8. & disp. 27. sect. 1. n. 26.* circa excommunicatū excommunicatione minori controversia major est, asserentibus Beneficii collationem ipsi factam esse ipso jure nullam, inter quos citatur ab Azor. *p. 2. l. 6. c. 7. q. 7. Innoc. Host. And. Joan. Panor. in cit. c. Si celebrat*

lebrat ; aliis in contrarium affirmantibus eam collationem validam esse , sed irritari debere, quos abundè citat Castrop. *disp. 2. Decens. pun. 2.1.15*

17. Quæstionis etiam est utrum ad Beneficium ante excommunicationem electus illud valide acceptet postquam est excommunicatione ligatus ? In qua duplex est sententia, quarum prima asserit eam acceptationem validam esse atque ita tradit Covar. in c. *Alma p. 1. §. 7. n. 4.* aliique ab ipso citati , quos etiam sequitur Azor. *p. 2. lib. 6. cap. 7. q. 9. & Garz. de Benef. p. 7. c. 13. n. 35.* Altera sententia , quam sequitur Suar. *de cens. disp. 13. sect. 1. n. 17. Vasq. de Benef. c. 4. §. 4. dub. 2. n. 245.* aliique, eam validitatem negat : quia per acceptationem acquiritur perfectum jus in Beneficio, ut colligitur ex c. *Si tibi absenti 17. de prab. in 6.* adeoq; supponitur ejusdem juris capacitas in acceptatione : quare ubi ea capacitas non datur , acceptatio nihil facit.

18. Quæstionis demum est utrum collatio Beneficii alicui facta quando erat excommunicatus, aut alia censura ligatus , per absolutionem à censura validetur ; an contra opus sit post absolutionem alia collatione ? Hanc difficultatem , in qua sunt divisi Doctores , latè tractat Sanc. *de matrim. l. 3. disp. 7. n. 12. & seq.* Castrop. *de cens. disp. 2. pun. 10. n. 21.* aliique ab
 ipis

plis citati. Sententia autem reliquis probabilior ea videtur, quæ docet prædictam collationem per solam absolutionem à censura regulariter non validari, sed sicut si matrimonium contrahatur à persona inhabili, per solam ablationem impedimenti dirimentis non validatur prior ille contractus, sed debet iterum contractus celebrari; ita pariter per solam absolutionem à censura prior collatio Beneficii, quæ nulla fuit ipso jure, non convalescit, sed opus est eam iterum fieri, quod est exemplum allatum à Suar. *de cens. disp. 13. sect. 1. n. 29.* Videri potest idem Sanch. in loco cit. ubi aliquas pro hac re limitationes adducit.

19. Haftenus dicta de invaliditate electionis excommunicati, aut alia censura ligati ad Beneficia, Dignitatesque Ecclesiasticas, limitationem patiuntur quoad electionem Summi Pontificis, quæ nullatenus invalidatur per ullam censuram, qua antecederet ad electionem in-nodatus electus existeret, ut colligitur ex *cap. Licet 6. de elect.* ubi dicitur electus à duabus partibus Cardinalium, absque ulla exceptione pro legitimo Pontifice habendus, & expressius in const. Greg. XV. *Æterni Patris §. Volumus etiam*, ubi decernitur nullius censuræ prætextu Cardinales excludi posse ab electione activa & passiva, quod statutum fuit ad tollenda pericula fraudum aut schismatum, quæ sequi possent,
 si

si ejus generis exceptionibus locus esset.

20. Alterum, per quod supra dictum est constitui idoneitatem Clerici ad Beneficia, est litterarum scientia, quæ ex Innoc, in *c. cum in cunctis De elect.* distinguitur in eminentem, mediocrem, & eam quæ sufficit tanquam idonea: ex quibus & si eminentis desideranda sit in Beneficiariis omnibus, attamen etiam competens toleratur, quia imperfectum scientiæ potest supplere perfectio Charitatis, *c. Nisi cum pridem 10. de renunc.* Quod præsertim locum habet in iis Beneficiorum generibus, quæ officium habent annexum, pro quo non ita eminentis scientia necessaria est. In hac enim re est generalis regula, eam litterarum peritiã idoneam censendam esse & ad Beneficia necessariam, quæ necessaria est ad exercendum officium Beneficiis annexum, cum Beneficium datur propter officium *c. fin. De rescr. in 6.*

21. Inde fit promovendum ad Episcopatum aliasve Superiores Prælaturas, cum assumatur in Pastorem Populorum, talis doctrinæ esse debere, ut potens sit exhortari alios in doctrina sana, & eos qui contradicuntur arguere, ut præcipit Apostolus in Epist. ad Titum cap. I. Ex eadem quoque ratione præscriptum est à Trid. *sess. 22. de rescr. c. 2.* ut antea in Universitate Studiorum Magister sive Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia vel Jure Canonico merito fit promotus,

motus, aut publico alicujus Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quod si Regularis fuerit, à Superioribus suæ Religionis similem fidem habeat.

22. Idem gradus Doctoratus aut Licentiaturæ in Sacra Theologia, aut Jure canonico requiritur pro canonico Pœnitentiario Ecclesiæ Cathedralis, ex præscripto ejusdē Trid. *sess. 24. de refor. c. 8.* & pro Archidiacono, ead. *sess. 24. de refor. c. 12.* Demum in *sess. 23. de refor. c. 18. vers. de cætero* universaliter præcipitur, ut Officia, vel dignitates illæ, quæ scholasteriæ dicuntur, non nisi Doctoribus, vel Magistris, aut licentiatis in sacra Pagina, aut in Jure canonico, & alias personis idoneis, & qui per se ipsos id munus explere possit, conferantur, & aliter facta provisio nulla sit, & invalida.

23. Non dissimili ratione determinatur pro aliis Beneficiorum generibus quanta, & qualis scientia necessaria sit, habito scilicet respectu ad Officium in quo fundata sunt. Quotquot igitur Beneficia jurisdictionem habent annexam, causarumq; judicium, hominē exigunt in utroque jure peritū, ut legitimum causis finem, justamq; sententiam imponere valeat, ut tradit Menoch. *de arb. casu. 425. n. 42.* & Gonz. *ad reg. 8. cancell. glos. 4. n. 68.* Quod attinet ad Beneficia omnino simplicia, vel annexū habent aliquē Sacrum Ordinem, puta Presbiteratum, aut Diaconatum, vel
Sub-

diaconatum, ut sunt **Canonicatus Cathedralis** ecclesie ex præscripto *Trid. sess. 24. de reform. c. 12.* vel nullum ejusmodi sacrum Ordinem annexum habent, sed tantummodo horarum **Canonicarum** recitationi destinantur. Primi generis Beneficia eam scientiam postulant, quæ pro talibus Ordinibus suscipiendis necessaria est, quæ qualis sit videri potest in *Trid. sess. 23. de refor. c. 4. 11. 13. & 14.* quibus adde *c. 12. de refor. sess. 24.* ubi sacrum Concilium hortatur ut in Provinciis, ubi id commodè fieri potest, dignitates omnes & saltem dimidia pars **canonicatum** in Cathedralibus Ecclesiis, & Collegiatis insignibus, conferantur tantum magistris, vel Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel Jure Canonico. Ad alterius autem generis Beneficia ea scientia per se necessaria est, quæ ad Horarum **canonicarum** recitationem exigitur, puta ut sciat latine legere, & intelligere, &c. ut tradit expresse *Flamin. Parisius De resignat. lib. 4. q. ult. n. 30.* *Gonz. in cit. gloss. 4. n. 73.* *Garz. de Benef. p. 7. c. 7. n. 8.* & *Azor. par. 2. lib. 6. c. 6. q. 2. & 3.*

24. Quæstionis est utrum **Collatio Beneficii** facta illitterato sit ipso jure irrita? In hac re conveniunt Doctores, esse ipso jure irritam si fiat penitus illitterato, puta qui legere, & scribere latine nesciat, ut sumitur ex *c. Illitteratos 2. dist. 36.* Si autem collatio fiat ei, qui aliquam scientiam

entiam

entiam habeat, unde non sit penitus inhabilis ad suum Officium peragendum, irritam ipso jure non esse, sed irritari debere, Authores aliqui docuerunt, quos citat, & sequitur Castrop. tract. 13. de Beneficiis disp. 4. pun. 6. num. 8. quibus etiam adhæret Less. lib. 2. de Justit. c. 34. dub. 24. in fine, cum limitatione, nisi qui ita ad Beneficium promotus est, brevi putaretur habiturus scientiam sufficientem.

25. Tertium quo dictum est Clericorum idoneitatem ad Beneficia constitui, legitima ætas est, quæ pro diversis Beneficiorum generibus diversa requiritur. Ad Episcopatum enim opus est ætate 30. annorum completorum, ut præscribitur in *cap. cum in cunctis 7. de elect.* Ad dignitates Episcopatu inferiores, puta Decanatum, Archidiaconatum, aliaque quæ curam Animarum annexam habeant, necesse est saltem vigesimum quintum ætatis annum attingisse, ex eod. *c. cum in cunctis §. Inferiora, & Trid. sess. 24. de refor. c. 12.* Pro reliquis dignitatibus, vel Personatibus, quibus nulla Animarum cura subest, satis est viginti duobus annis non esse minorem, ex eod. *c. 12. Trid.* Beneficia demum simplicia, etiam ea quæ olim post septimum ætatis annum conferri pueris poterant, ut tradit Sylvester. *v. Ætas q. 1. de jure recentiori statuto à Trid. sess. 23. de refor. c. 6.* obtineri non possunt ante annum decimum quartum; præter-

præterquam quod si Beneficia ejus generis sint quæ annexum habeant aliquem Ordinem Sacrum, quales dictum est supra esse Canonicatus Ecclesiæ Cathedralis ex statuto Trid. *sess. 24. de refor. cap. 12.* pro iis ætas illa requiritur, quæ satis est, ut intra annum possit Beneficiarius eo Ordine initiari: quemadmodum, & si alicui Præbendæ sit annexum munus Pœnitentiarii in Ecclesia Cathedrali, ætas exigitur ad id muneris requisita, nempe annorum quadraginta, ex Trid. *sess. 24. de refor. c. 8.*

26. Præter hætenus dicta, alia quoque in promovendis ad Beneficia requiruntur ex præscripto Sacrorum Canonum, ut eorum promotio sit legitima. Opus enim est, eos esse ex legitimo matrimonio natos, aliàs ad Beneficia, sicut & ad Ordines sunt inhabiles, & irregulares, ex *c. Innotuit 20. de elect. c. Litteras 14. de filiis Presb. totoque eod. tit. in 6.* sive nati sint ex parentibus non solum non conjugatis, sed etiam tunc inhabilibus ad matrimonium inter se contrahendum, quales sunt qui concipiuntur ex adulterio, in quo casu appellantur Spurii, sive sint nati ex parentibus tunc cætetoquin habilibus ad Matrimonium, in quo casu generale nomen retinent illegitimum.

27. Id tamen discriminis pro re præsentis inter ipsos est, quod filii illegitimi, qui ex parentibus ad matrimonium tunc habilibus nati sunt,

per

per subsequens matrimonium legitimantur, adeoque per idem redduntur habiles ad Ordines, & Beneficia, perinde ac si constante matrimonio nati essent; secus autem Spurii, qui semper spurii remanent, adeoque semper ad Ordines, & beneficia sunt inhabiles, etiam si postea contingat cessante impedimento ipsorum parentes legitimo matrimonio copulari, ut expresse decernitur in *c. Tanta 6. Qui filii sint legitimi*. Ratio disparitatis est: quia beneficium legitimationis per subsequens matrimonium habetur ex concessione legis quodammodo fingentis, & retrotrahentis celebrationem matrimonii ad tempus in quo filius conceptus aut natus est: fictio autem Juris, & retroractio non procedit, ubi non datur capacitas, & habilitas in termino fictionis, & retroractionis, quia super impossibili lex fictionem non admittit, ut pluribus confirmat Panor. in *c. 1. De convers. infidel. num. 10.* & Bart. in *l. Si is qui pro Emptore ff. de Usucap.*

28. Quod tamen dictum est habentes defectum natalium promoveri ad Beneficia non posse, non ita obtinet ex insolubili necessitate, ut in nullo unquam casu possit cum illis rationaliter dispensari, sive à Summo Pontifice cujus autoritas necessaria est, ut Illegitimus Beneficio curato potiatur, aut Dignitate, aut Personatu, ex *c. fin. de filiis Presb.* sive ab Episcopo, cujus dispen-

dispensatio, satis est pro simplicibus Beneficiis, sicut & pro minoribus Ordinibus suscipiendis, ex c. 1. eod. in 6. si cæteroquin Beneficia talis generis non sint, quæ limites excedant dispensationis Episcopalis, qualia sunt, quæ vel secundum jus commune, vel secundum consuetudinem Curia, vel secundum statutum Ecclesiae particularis juratum, aut à Sede Apostolica confirmatum negantur speciali ratione illegitimis sub quo genere reperitur Beneficium quodlibet in ea Ecclesia, in qua Pater illegitimi est, aut fuit Beneficiatus, de quo expresse cavetur in Trid. sess. 25. de refor. c. 15. ubi jus antiquum immutatur, à quo non erat speciali ratione prohibitum, Illegitimum in ea Ecclesia Beneficium saltem dissimile accipere, in qua Pater de præterito Beneficiarius fuit, quæ mutatio non procedit circa natos ex legitimo matrimonio, adeoque in his servandum est Jus antiquum expressum in c. Ad extirpandas 11. c. Dilectus 17. & c. Ex transmissa 7. de filiis Presb. ut scilicet prohibeantur tantummodo immediate succedere Patribus suis in Beneficio ad vitandam imaginem successionis hæreditariæ; at mediate succedere permittantur, ut pluries fuisse decisum refert Barb. de off. & potest. Episc. p. 3. alleg. 65. num. 16.

29. Alterum etiam quod requiritur ad legitimam Beneficiorum collationem est ex supradictis

dictis cælibatus & clericatus, unde si quis clericus in minoribus Ordinibus constitutus matrimonium contrahat, eo ipso beneficium amittit, quod habebat, ut dictum est *tit. 10. n. 2.* Sed & pro quibusdam dignitatibus, seu beneficiorum generibus certus aliquis Ordo prærequiritur, ut patet ex *c. Nullus 1. & 2. dist. 60. & ex Trid. sess. 22. de refor. c. 2.* ubi dignitates aliquæ numerantur quibus sacer Ordo Sacerdotii, aut Diaconatus præmitti debet, & pro Episcopatu decernitur, ut Ordo sacer acceptus sit ante sex menses.

30. Hæc dicta procedunt quoad Ordinem in beneficiorum collatione prærequiritum. Cæterum pluribus beneficiorum generibus, illud etiam speciale est, ut ulteriorem aliquem Ordinem exigant si non antecedenter acceptum, saltem postea intra terminum certi temporis accipiendum. Sic ad Episcopatum assumptus tenetur intra tres menses munus Episcopalis Consecrationis accipere, ex *Trid. sess. 23. de refor. cap. 2.* Adepti Ecclesiam parochialem tenentur intra annum ad Sacerdotium promoveri, *c. Commissa 35. de elect. in 6.* Affecuti Dignitates, Personatus, aut alia Beneficia, quibus annexa sint aliqua munia, obligantur etiam intra annum ad suscipiendum Ordinem ei muneri convenientem, *Trid. sess. 22. de reform. c. 4.* Adepti demum Canonicatus Cathedralis Ec-

F

cle-

clesiæ, quibus ex statuto Trid. *sess. 24. de refor-
cap. 12.* annexus esse debet aliquis Ordo Sacer, te-
nentur intra annum ad Sacrum Ordinem pro-
moveri.

31. Demum generaliter illud pro legitima
beneficiorum concessione attendendum est,
ne ulli conferantur, qui quomodolibet arceat-
tur à Sacro Ministerio ratione alicujus irregu-
laritatis, aut infamiæ, utcumque contractæ, ex
quo capite non solum hæretici, illorumque fau-
tores, sed etiam eorum filii à beneficiis exclu-
duntur: usque ad secundam generationem in-
clusivè in linea paterna, ad primâ autem dum-
taxat in linea materna, supposito quod hæretici
ipsorum parentes ante mortem pœnitentes non
fuerint, ex *c. Statutum 15. de hæreticis in 6.*

T I T. XIII.

*De libera collatione Beneficiorum quoad Summum
Pontificem.*

1. Absolutis iis quæ pertinent ad qualitates
promovendorum, consequens est ut ad
promoventes tractatio dirigatur, sive sint pro-
moveres omnino liberi in determinanda per-
sonæ promovenda, de quibus primò sermo erit,
sive dependeant à præsentatione Patroni, de
quibus postea tractabitur.

2. Fa-

2. Facultatem omnium Beneficiorum liberè collativam, etiam illorum, quæ cæteroquin five de Jure scripto, five de privilegio, five de legitima consuetudine conferri possunt ab inferiori Collatore, plenissimè competere Summo Pontifici, manifestissimi Juris est, ex *cap. 2. de præben. in 6.* Si quid enim ejusmodi facultatis alicui concessum sit, id respectu Pontificis non privativè, sed cumulativè, & conservata Pontifici majori potestate, concessum dicendum est, ut habetur ex *cap. dudum 14. eod. in 6.* Inde fit, si contingat unum idemque Beneficium tum à Pontifice, tum ab inferiori Collatore conferri, prævalere collationem à Pontifice factam, ex eod. *c. dudum.* nisi tamen Inferioris collatio legitimis documentis anterior fuisse demonstratur, in quo casu prævalet jus Inferioris, ut expressè deciditur in *cap. si à Sede 31. eod. in 6.* cum in ea causa potior sit conditio possidentis, *reg. 65. de reg. jur. in 6.* In praxi tamen Summus Pontifex rarè utitur eo jure præventionis sive concursus, ut vitetur confusio.

3. Sed & præter eam liberæ facultatis universalitatem, aliqua sunt Beneficiorum genera, quorum collatio privativè pendet à potestate Pontificis: sive ratione devolutionis, quando scilicet jus, & potestas tota conferendorum Beneficiorum, ob negligentiam, vel delictum

lictum inferiorum Ordinariorum devoluta est ad Pontificem: sive ratione affectionis, quando videlicet Summus Pontifex suam Jurisdictionem exercere cœpit super aliquo beneficio ad effectum illud conferendi, in quo casu inferior Ordinarius, cui cætroquin facultas illius conferendi competeret, manus in illud immittere prohibetur: sive demum ratione reservationis super aliquibus dignitatibus, seu beneficiis de Jure Canonico statutæ, ut eorum conferendorum facultas cuilibet alteri Ordinario stabiliter, & perpetuo sit negata, tum pro majestate Sedis Apostolicæ, tum etiam pro majori unionem, & communicatione servanda particularium Ecclesiarum toto orbe existentium cum Ecclesia Romana.

4. In particulari autem Beneficia Summo Pontifici reservata censentur primò quæ in Curia sive apud Sedem Apostolicam vacare contingat, juxta textum expressum in *c. licet 2. de preben. in 6.* quod declaratur in *cap. presenti 34. eod. in 6.* ita ut intelligendum sit de omnibus iis Beneficiis, quæ venientes ad Rom. Curiam, vel etiam recedentes ab ipsa obtinere noscuntur, si eos mori contingat in loco, ubi est Curia, vel in locis vicinis, hoc est intra duas dietas legales, seu intra 40. milliaria, ut ibidem explicat *glos. v. legales ex l. Vicena millia 1. ff. si quis cautionib.* Idem juris servandum esse si quis illo-
rum

rum moriatur in loco, ubi transeunter etiam absque sua Cancellaria, & Audientia est Rom. Pontifex, expressè decernitur in Constit. 54. Clementis VIII. ubi declaratur in casu absentiae Pontificis ab urbe, tum locum ubi ipse moratur, tum Romanam urbem pro una, & eadem Curia censendam esse quoad Beneficia, quæ si-ve in dicta urbe, si-ve in civitate ad quam Papa se contulit, vacare contingat.

5. Quamvis autem hujus reservationis decretum temperatum olim fuerit in *c. statutum 3. de preb. in 6.* ut ea reservatio locorum haberet intra mensem à die vacationis, quo mense transacto, si Pontifex non providisset, possent ii ad quos de jure ordinario provisio pertinebat, providere; attamen hoc ipsum temperamentum esse nunc revocatum per *extrav. pie sollicitudinis 1.* aut per *extrav. ad regimen. 13. de preb. inter comm.* adeoque etiam mense transacto manere reservata Pontifici beneficia, quæ in Curia vacaverunt, tradunt Gonz. *de mensib. & alternativis §. 5. proæm. an. 148.* Garz. *de beneficiis p. 5. cap. 5. §. 1. à n. 98.* Castrop. *tract. 13. de benef. disp. 2. pun. 16. n. 5.* ubi testatur hanc esse consuetudinem, & stylum Curiae.

6. Excipienda tamen sunt ab hac generali regula Beneficiorum in Curia vacantium nonnulla, quæ etsi in Curia vacare contingat, non propterea censentur Pontifici reservata. Hu-

jus excepti generis sunt Beneficia Jurispatronatus laicalis , ut tradit Gloss. in *cap. licet 2. de præb. in 6. v. collatio* quia illis non solet Papa facile derogare, ut colligitur, ex *reg. 42. cancellariæ*. Item Beneficia regularia, ex eadem gloss. *ibid.* Item Beneficia parochialia vacantia Sede vacante, ne ipsorum vacatio diutina periculum valeat animabus afferre; imò ex eadem ratione, & vacantia vivente Pontifice, si de ipsis per eum ante ipsius obitum non fuerit ordinatum, ex textu expresso in *cap. si Apostolica 35. eod. in 6.* quam exceptionem pro eadem circumstantia locum habere etiam in iisdem parochialibus Beneficiis ex alio quolibet capite reservatis, quamvis non in devolutis, tradiderunt Gonz. *de mensib. & alternat. §. 5. præm. à n. 138.* & Garz. *de ben. p. 5. §. 1. nu. 104.* Demum ejusdem generis excepti sunt illorum Beneficia, qui in loco, ubi degit Curia, originem, seu domicilium habentes moriuntur, ita ut ibidem non morarentur occasione Curia, & Curiales non essent, ut habetur expressè in *c. presenti 34. eod. in 6.*

7. Secundò alia plures reservationum species continentur in regulis Cancellariæ, quas singuli Pontifices initio Pontificatus sui edere solent, in quas fusè scripserunt Mandosius, Gonzal. Joann. à Chokier, Garz. *p. 5. de beneficiis.* Castrop. in *tract. 13. de benefic. disp. 2. pun.*

17. & seqq. eas explicat, quæ pertinent ad reservationem Beneficiorum quas etiam attingit Azor. p. 2. lib. 6. cap. 34. Nobis studio brevitatis satis sit, easdem regulas reservatorias breviter indicasse, pro ut illas edidit SS. D. N. Innocentius XII.

8. In prima regula reservantur ea omnia Beneficia, quæ olim reservata fuerant in *extrav. ad regimen. 13.* & in *extrav. execrabilis 4. de prab. inter comm.* quibus additur in regula reservationem procedere quoad Beneficia Officialium Sedis Apostolicæ, quamvis tempore obitus Officialis esse desierint, & quamvis Beneficia affecti non fuerint tempore officii, sed post dimissum Officium, & quodcumque. Extenditur quoque ibidem reservatio ad Beneficia tam obtenta, quam alia quæcumque, de quibus Ordinarii aliique Collatores contra decreta, & formam Concilii Tridentini dispo- fuerint, & in futurum disponent.

9. In secunda regula reservantur generatim omnes Ecclesiæ Patriarchales, Primitiales, Archiepiscopales, Episcopales, necnon Monasteria omnia Virorum, valorem annum ducen- torum florenorum auri excedentia, qui excessus debet in litteris exprimi. Ubi ea viro- rum Monasteria intelligenda esse, quæ vel Monachis sunt destituta, vel commendari so- lita, tradit Mandosius. Item Beneficia omnia

ad quorumcumque Collatorum, & Collatori-
cum dispositionem quamcunque (non tamen
ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam
ad alterius præsentationem, vel electionem)
pertinentia, quæ post illorum obitum, aut post
Ecclesiarum, seu dignitatum dimissionem, sive
amissionem, usque ad provisionem authorita-
te Apostolica faciendam, & adeptam à Succes-
sore, pacificam possessionem, vacare contingat.

10. In tertia regula decernitur, ut si alicui
beneficium præsertim Curatum, aut persona-
lem residentiam requirens provideatur ab A-
postolica Sede, nulla facta mentione alterius
beneficii incompatibilis, quod antecedenter
habebat, idemque beneficium incompatible
resignet sive dimittat in manibus Sanctitatis
Sux, aut quorumlibet aliorum ante affecutio-
nem beneficii ita provisum, in fraudem Apostoli-
cæ reservationis, vi cuius beneficium incompati-
bile per affecutionem, & possessionem secun-
di ipso jure vacat, & est reservatum Summo
Pontifici per cit. *extrav. execrabilis*; in eo casu
tum beneficium provisum, tum beneficium re-
signatum vacare censeatur ac reservatum sit
Summo Pontifici.

11. In quarta regula reservantur generaliter
Dignitates Majores post Pontificales in Cathe-
dralibus Metropolitanis, Patriarchalibus. Item
principales Dignitates in Collegiatis communi
asti-

æstimatione excedentes valorem 10. florenorum auri. Item Prioratus, Præposituræ & alia Dignitates conventuales (perpetuæ, ut explicat Mand.) ac præceptoræ generales Ordinum quorumcumque (quarum electio non fit à Religiosis simul congregatis, ut ex pluribus explicat Castrop. p. 2. tract. 13. de benef. disp. 2. pun. 19. n. 6.) non tamen Ordinum Militarium. Demum quæcumque beneficia, quæ familiares, & commensales Cardinalium nunc viventium, & qui erunt, imo, & ipsius Pontificis dum Cardinalis esset, durante familiaritate obtinebant, aut obtinent, aut obtinebunt, etiam si ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem vel aliàs recesserint.

12. Per quintam regulam reservantur generaliter omnia beneficia Ecclesiastica, quæ Collectores, & Subcollectores fructuum Cameræ Apostolicæ debitorum, durante hoc eorum officio obtinebant, aut ad quæ jus habebant.

13. Per regulam sextam reservantur beneficia quorumcumque Curialium, quos dum Curia de loco ad locum transfertur, eam sequendo, decedere contigerit in loco quovis quantumcumque etiam à dicta Curia remoto.

14. In regula septima reservantur Beneficia Cubiculariorum Summi Pontificis, etiam honoris nuncupatorum, & Cursorum suorum.

Sub qua reservatione comprehenduntur etiam Cubicularii qui sunt extra muros, & ita honoris causa nuncupati, ut declarat Mandosius.

15. In regula octava reservantur Canonici, Præbendæ, Dignitates, Personatus, & Officia in Ecclesiis S. Jo. Lateranen. & S. Petri, ac B. Mariæ Majoris de Urbe. Item Beneficia quæcumque ad collationem, vel quamvis aliam dispositionem Cardinalium à Rom. Curia absentium, ratione Episcopatum suorum, vel Titulorum, sive Ecclesiarum Cardinalatus spectantia, tam in Urbe, quam extra Urbem, quamdiu absentia illorum duraverit, vacantia aut vacatura.

16. In regula nona reservantur Beneficia qualitercumque aliter quam per resignationem vacantia in mensibus Apostolicis, videlicet Januarii, Februarii, Aprilis, Maii, Julii, Augusti, Octobris, & Novembris, relictis quatuor mensibus pro Ordinariis, nempe Martio, Junio, Septembri, Decembri: exceptis Cardinalibus, aut aliis sub certis Concordatis comprehensis. Simulque decernitur, ut in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis Beneficiis tunc vacantibus etiam motu proprio fient, de mense, in quo vacaverint dispositivè mentio fiat; alioquin gratiæ nullæ sint. Patriarchis tamen, Archiepiscopis, & Episcopis personaliter in suis Ecclesiis residen-

fidemibus conceditur perita alternativa sex mensium discretorum ad conferenda Beneficia, quæ ad liberam ipsorum dumtaxat, & ab aliis independentem dispositionem pertinent ita ut scilicet Januarius pertineat ad Summum Pontificem, Februarius ad Episcopum, Martius ad Pontificem, Aprilis ad Episcopum, & sic alternative quoad reliquos menses. Super hanc regulam fusè scripsit Hieronymus Gonz. in præclaro opere, quod inscripsit ad regulam octavam Cancellariæ, quia hæc regula olim erat octava, sed postea per additionem ejus, quæ modo tertia est, factam à Greg. XV. evasit nona.

17. Fusior harum omnium regularum explicatio peti potest à citatis Authoribus. Sunt, & quædam aliæ in specialibus aliquorum Pontificum Constitutionibus reservationes statutz, quæ videri possunt apud Castrop. in cit. *disp.* 2. p' 24.

T I T. XIV.

De libera collatione Beneficiorum quoad inferiores collatores.

1. **I**Nfra Summum Pontificem primus Beneficiorum collator de Jure communi est Legatus Pontificius; non tamen omnis sed solum Cardinalis qui Legatus à latere dicitur: Lega-

ti enim Nuncii, & Legati nati, quantumcumque plenam Legationem obtineant, ex ipsius legationis munere nullam habent conferendi beneficia potestatem, nisi aliunde eis specialiter committatur, ex *cap. 1. de Off. Leg. in 6.* At Legatus à latere potestatem habet ad omnia beneficia in sua provincia vacantia, quæ Ordinarius conferre potest, cum eoque concurrit, & datur locus præventioni, eo proportionaliter modo, quo supra dictum est Papam concurrere cum Ordinario: quidquid sit utrum idem Legatus possit etiam ea beneficia conferre, quæ vacare contingat in mensibus Ordinarii alternativa gaudentis, de quo est quæstio inter Authores, circa quam videri potest Garz. *p. 5. de benef. cap. 3. a. n. 45.*

2. Ea Legati à Latere potestas extenditur quoque ad ea suæ Provinciæ beneficia, quæ ad Sedem Apostolicam sint devoluta, ut colligitur ex *c. Venerabilis 37. de Præb. & tradit Gloss. in c. 1. de Off. Leg. in 6. v. ampliori*; quamvis non ad ea, quæ Sedi Apostolicæ sint reservata, ut tradit communis sententia arg. *c. Quod translationem. 4. de Off. Leg.* Item extenditur ad beneficia Jurispatronatus Ecclesiastici, quæ conferre potest etiam absque consensu Patroni, ut constat ex *c. Dilectus filius 6. eod. & ex c. Cum dilectus 28. de jure patron.* Secus accidit in beneficiis Jurispatronatus laici ex *eod. cap. Cum dile-*

dilectus, & juxta probabiliorem sententiam etiam in beneficiis Jurispatronatus mixti: supposito tamen quod Juspatronatus Laico competat non ex præscriptione vel privilegio, sed ex Ecclesiæ fundatione, ædificatione, vel dotatione, cui juri difficile derogatur, ne laici avertantur à fundandis, ædificandis, vel dotandis Ecclesiis ut ex pluribus limitat Garz. de Ben. p. 5. c. 3. n. 72.

3. Infra Legatum à latere, alii quoque sunt Ordinarii beneficiorum Collatores, inter quos de jure communi primum locum obtinent Episcopi quoad beneficia suæ diæcesis non reservata c. *Ex frequentibus* 3. de *Institut. &c. Ordinarium* 3. de *off. Ordin. in* 6. Quidquid sit utrum ea beneficia conferre possint non nisi cum consensu, aut consilio Capituli, aut etiam non expectato tali consensu, vel consilio, pro qua re est attendenda diversa locorum consuetudo, ratione cujus potest etiam beneficiorum collatio ad solum Capitulum pertinere, irrequisito Episcopo, ut constat ex c. *Cum Ecclesia Vulterana* 31. de *elect.* aut ad alios inferiores, puta ad Abbates, aut Priores, ex c. *fin. de Institut. &c. clem. 1. de Suppl. neglig. Prælator.*

4. Omnibus his beneficiorum collatoribus, de quibus hætenus in hoc titulo dictum est, certæ sunt leges pro legitima collatione sancitæ. Primo enim conferre debent gratis, hoc est nul-

lo accepto pretio, præmio, seu mercede, c. Si quis objecerit. 7. 1. q. 3. aliisque juribus; alias Simonia committitur. c. Salvator 8. ead. cau. & q. & collatio invalidatur, extrav. 2. De sim. inter comm.

5. Item conferre debent absque ulla conditione suspensiva arg. c. in electionibus 2. De elect. in 6. juncta ibi Glos. v. incerta, & sine limitatione ad certum tempus, sed in perpetuum, ut colligitur ex c. Sanctorum 2. dist. 70. ac proinde beneficiorum collatio est de genere actuum legitimorum, qui neque conditionem recipiunt neque diem cap. Actus legitimi 50. de reg. Jur. in 6.

6. Præterea conferre tenentur integrè, & sine diminutione, undè ipsis non licet uni tradere beneficium, & simul alteri fructus, aut pensionem reservare, vel unum idemque beneficium in duos beneficiarios dividere, ut constat ex c. unico. ut Ecclesiast. Benef. sine diminut. conferantur.

7. Item beneficium nequit ab ipsis conferri quod de facto non vacet, ne beneficiarius ita provisos de beneficio vacaturo, sumat occasionem captandæ mortis alienæ, ex c. 2. & 3. de concess. præb. & recentius ex Trid. sess. 24. de refor. c. 19. ubi prohibentur conferri expectativæ ad beneficia vacatura.

8. Demum in ead. sess. 24. de refor. c. 17. genera-
tims

tim statutum est ut in posterum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur. Quod si ad vitam ejus, cui confertur, honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri: hæcque non modo ad Cathedrales Ecclesias, sed etiam ad alia omnia Beneficia, tam sæcularia, quàm regularia quæcumq; etiam commendata pertineant, cujuscumque tituli ac qualitatis existant. Quibus adde quæ decernuntur in *c. 1. de consuet. in 6.* ut videlicet nulli liceat, nisi unicum Personatum, vel dignitatem aut Præposituram, sive administrationem, vel Officium perpetuum, quocumque nomine censeantur, cum præbenda in simul absque dispensatione in eadem Ecclesia obtinere, vel jam obtenta tenere. Quod si à quoquam secus præsumptum fuerit, irritum sit omnino.

9. Ne autem vacantia Beneficia cum eorundem detrimento diu maneant in suspenso, prædictis collatoribus tempus sex mensium indulgetur in *c. 2. De concess. præb.* quod incipit à die quo habita est notitia vacationis, ex *c. Quia diversitatem 5. eod.* intra quod si beneficium providere negligenter omiserint, privantur pro ea vice potestate providendi, eademque potestas ad proximum eorum superiorem devolvitur, ex *eod. c. 2. De concess. præb. &c. Ne pro defectu*

41. *De elect.* Nisi tamen Ecclesia aliqua Cathedralis, aut Regularis providenda sit per electionem aliquorum, pro quo casu sancitum est in *cit. c. Ne pro defectu*, ne ultra tres menses electio differatur, intra quos si celebrata non fuerit, earum provisio devolvitur non ad proximum superiorem, ut olim permittebatur in *eod. c. Ne pro defectu*, sed ad Summum Pontificem, ut tradit Laym. *ibi num. 6.* secundum jura recentiora statuta præsertim in *extrav. Ad reg. men 13. de præb. inter com.* in regulis Cancellariæ, & in concordatis Germaniæ, ubi provisio talium Ecclesiarum, aut saltem confirmatio reservata est Summo Pontifici. Eundem quoque trium mensium terminum servandum esse, ubi Ecclesiæ Collegiatae provideri debeat Prælatus habens ordinariam, & generalem jurisdictionem in Clericos suæ Ecclesiæ tradit idem Laym. in *cit. c. Ne pro defectu num. 2.* post Panor. *ibid. num. 5.* & post. *Glos. in c. Quia propter 42. de elect. v. Ecclesiis viduatis.*

T I T. X V.

De Institutionibus, & Jure patronatus.

1. DICTUM est in præcedentibus titulis de collationibus Beneficiorum procedentibus à libera voluntate Prælati agendum modo est de
iis

iis provisionibus, quæ fieri debent ad præsentationem Patroni, hoc est illius, qui in iisdem Beneficiis jus obtinent patronatus, cujus generis provisiones proprio vocabulo Institutiones dicuntur, quique ita Beneficium à Prælato consequitur, dicitur institui.

2. Est autem Juspatronatus potestas præsentandi instituendum ad beneficium vacans, ut explicant communiter Doctores post Host. in *Summa De Jurepatronatus*. Nomine præsentationis hic intelligitur legitima exhibitio personæ per Patronum facta Episcopo, vel alteri ad quem Institutio pertinet, ut eidem personæ de Beneficio vacante provideat. Tale jus sive potestas præsentandi, cum sit ordinata ad institutionem beneficiarii, est spirituali annexa; unde fit ipsam per se absque labe simoniaca vendi non posse, ex *c. de Jure 16. de jurepatronatus*. Hoc tamen non obstante convenire ipsam posse etiam laicis Canonica æquitas statuit in quandam ostensionem gratitudinis.

3. Sciendum enim est, Juspatronatus non aliter acquiri in aliqua Ecclesia, beneficio, aut Capella, quam ipsam de novo fundando, & construendo, aut jam erectam, quæ tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis propriis bonis competenter dotando, ut decernitur à Trid. *sess. 14. de refer. c. 12.* cui consonat apud *Glos. in c. Piamensis 26. 16. q. 7.* versus ille: *Patronum faciunt*

ciunt dos, ædificatio, fundus: dummodo tamen Diocesani assensus interveniat, sine quo Ecclesiam ædificans, Jus patronatus non acquirit, ex c. Nobis 25. de Jure patronatus. Quidquid sit utrū olim etiam aliter acquiri potuerit, quod nunc non procedit post illud decretum Tridentini quodlibet aliud Jus patronatus abrogantis, exceptis tantummodo patronatibus super Cathedralibus Ecclesiis competentibus, & exceptis aliis, quæ ad Imperatorem, & Reges, seu regna possidentes, aliosque sublimes, ac supremos Principes jura Imperii in dominiis suis habentes, pertinent, & quæ in favorem studiorum generalium concessa sunt, prout excipiuntur ab eod. Trid. sess. 25. de refor. cap. 9.

4. Inde fit Jus patronatus dividi in laicum, Ecclesiasticum, & mixtum. Laicum est quod alicui competit ratione proprii patrimonii, ex cuius bonis Ecclesiam fundaverit, & construxerit, seu eandem indotatam sufficienter dotaverit. Ecclesiasticum dicitur, quod ex bonis Ecclesiæ comparatum est, vel alicui competit ratione Ecclesiæ, seu quod Ecclesiæ, aut alteri pio loco donatum sit à laico. Mixtum denique est, quod partim ratione patrimonii, partim ratione Ecclesiæ competit, seu quod ex Patronis Ecclesiasticis, & laicis coalescit.

5. Multiplex autem jus in Jure patronatus includitur in favorem Patroni, quod explicatur

tur

tur iis versibus apud Glos. in c. Nobis 25. de jurepatron. Patrono debetur honor, onus, utilitasque: Præsens ut præsit, defendat, alatur egenus. Sensus est, Patrono deberi præcipuum in Ecclesia locum, ipsum habere onus, seu officium protegendi Ecclesiam ejusque bona tuendi, habere jus præsentandi ad beneficium vacans, demum si forte ipse, aut ejus filii ad summam inopiam, & egestatem pervenerint, debere sublevari, ac sustentari ex bonis Ecclesiæ à se fundatæ, ut constat ex eod. c. Nobis.

6. Quod attinet ad actum præsentandi, qui inter numerata potissimum attenditur, non ita concessus est Patrono, ut nullis limitibus per Sacros Canones sit circumscriptus. Primo enim fieri debet intra certum tempus ab eodem jure concessum, ne videlicet beneficia diu maneant Rectore destituta quemadmodum supra dicebatur, ubi de tempore ad conferenda beneficia inferioribus Ordinariis concessio sermo fuit; quod pariformiter procedit tum in Ecclesiastico, tum in laico Patrono: cum eo tamen inter utrumque discrimine, quod Ecclesiastico tempus sex mensium incipiens à die notitiæ vacationis beneficii; at Laico tempus quadrimestre concedatur ad præsentandum, ex c. unico de Jurepatron. in 6. itaut si uterque Patronus intra legitimum illud tempus neminem negligenter præsentaverit, devolvatur collatio beneficii
ad

ad illum Superiorem, ad quem Institutio pertineret. Idem juris est, si circa idem Beneficium sint plures Patroni, & intra prædictum tempus legitimum de persona instituenda non concorderint, nec possit sine scandalo institui, quem major numerus Patronorum, repugnantibus aliis, præsentet: in tali enim casu debet Prælati Ecclesiam ordinare, sicut melius eam secundum Deum judicaverit ordinandam; & id ipsum facere deberet, si de Jurepatronatus esset lis inter aliquos, & cui competat, intra quatuor menses non fuerit definitum. ex c. *Quoniam* 3. de *Jurepatr.*

7. Ista temporis inæqualitas inter Ecclesiasticum, & Laicum Patronum ad præsentandum, fundamentum habet in alio inter utrumque Patronum discrimine, quod Patronus Ecclesiasticus postquam aliquem idoneum præsentavit, non potest etiam intra suum tempus legitimum alium præsentare, ex c. *Cum autem* 24. & c. *Pastoralis* 29. eod. tit. secus autem Patronus laicus, cui non præsumuntur ita cogniti mores Clericorum: æquum igitur fuit hanc Juris diversitatem in Ecclesiastico Patrono compensare per longioris temporis concessionem.

8. Secundò fieri debet præsentatio de persona, quæ Officio sit idonea, & non incapax institutionis, ut colligitur ex c. *Significasti* 18. eod. & c.

Et c. Cum vos 4. de off. Ordinar. Si secus fiat, & usque ad ultimum terminum temporis ad præsentandum concessi, persistatur in præsentatione indigni, poterit Superior libere conferre beneficium personæ idoneæ cui judicaverit, tamquam si toto tempore legitimo nulla præsentatio facta esset, quia perinde est in idoneum præsentare, ac nullum, ut colligitur ex *c. 2. de translat. Episc.* & *ex c. Tua 12. de Cler. non resid.* Utrum autem in eodem casu præsentationis indigni scienter factæ, privetur etiam Patronus pro ea vice potestate præsentandi, & utrum hac in re fieri debeat aliqua distinctio inter Ecclesiasticum, & Laicum Patronum, est quæstio à Canonistis agitata, & varie à variis resoluta, ut videre est apud Panor. in cit. *c. Cum vos n. 5.* aliosque ab ipso relatos.

9. Sed neque Patronus præsentare se ipsum, ex *c. Per nostras 26. de Jurepatron.* ubi dicitur, nullum se posse ad personatum alicujus Ecclesiæ præsentare, quantumcunque idoneus sit, & quibuscunque studiis, & meritis adjuvetur. Quæsitum etiam fuit utrum Pater possit filium aliàs idoneum præsentare, sumpta ratione dubitandi ex eo quod in jure Pater, & filius censeantur quasi una persona, ex *l. ult. C. de Impuber. & aliis substitut.* adeoque præsentans filium videretur quasi præsentare se ipsum. Hoc tamen non obstante, post *Glos. in c. Consuluit 15. de*

de Jurepatron. v. propria autoritate, & in c. Quia Clerici 6. eod. v. filii, docent passim Authores posse filium à Patre præsentari: Pater enim, & filius censentur una persona, non re ipsa, sed per juris fictionem; unde fit, ubi Jus illos pro eadem persona non habet, esse reputandos ut realiter sunt, hoc est tamquam duas personas, & ita in re præsentanti contingit, ut docet Abb. Panor. in cit. cap. Consuluit nu. 3.

10. Quæstionis est utrum Patronus ex duobus aut pluribus ejusdem loci, aut familiæ dignis teneatur præsentare digniorem? Hac de re fusè agit Cæsar Lambertin. *De Jurepatronat. par. 1. lib. 2. q. 10. art. 3.* ubi videri potest. Videatur etiam Azor. *par. 2. li. 6. c. 21. q. 5.* Castrop. *par. 2. tractat. 13. disp. 2. pun. 11. num. 10.* aliique ab ipsis citati.

11. Post præsentationem à Patrono factam sequitur Institutio, quæ de jure communi pertinet ad Episcopos, ut post antiquiora Jura decernit Synodus Trident. *sess. 14. de refor. cap. 12.* quamvis nonnunquam possit ad inferiores pertinere, in quo casu instituendus examinari prius debet ab Episcopo: alioquin Institutio ab inferioribus facta irrita est, & inanis, ex eod. Trid. *sess. 25. de refor. c. 9.* Institui autem debet illa persona, quæ fuerit præsentata, dummodo sit idonea, ita ut si Episcopus illam negligat, & absque causa legitima beneficium alteri

alteri pro suo libito conferat sine Patrono, ea collatio irritanda sit, ut tradit Host. teste Lambert. *lib. 2. de Jurepatr. par. 3. q. 2. art. 2.* vel juxta probabiliorem sententiam sit irrita ipso jure, ut affirmat Joan. And. in *c. 2. de Off. Vic. in 6.* teste Panor. in *c. Illud. 5. de Jurepatr. n. 2.* fundamento desumpto ex *c. Decernimus. 32. 16. q. 7.* Sed neque potest Episcopus præsentationem à Patrono factam malitiosè repellere ad effectum ut Patronus alium præsentet; si enim id accidat, quamvis futura sit valida ejus institutio, qui fuerit secundo loco præsentatus à Patrono laico; attamen Episcopus, qui malitiosè recusavit primum admittere, tenebitur eidem provide- re in alio competenti Beneficio, ut scilicet in eo puniatur, in quo ipsum non est dubium deliquisse, juxta textum expressum in *c. Pastoralis 29. de Jurepatr.*

12. Secus accidit si Patronus laicus pro sua libera voluntate plures ad idem beneficium præsentaverit, quod fieri ab ipso posse, dictum est supra n. 7. In quo casu liberum erit Episcopo eum instituere ex illis pluribus, quem malueris supposito quod sint æque digni & idonei, ex *c. Cum autem 24. de Jurepatr.* quia scilicet in eo casu, quilibet instituatur, semper servatur illæsum Jus Patroni, qui variando nominationem, non censetur revocare priorem, sed solum alteram priori cumulare, ex eod. *c. Cum autē* in iis verbis

eo non refutato, ut ibi notat Abb. n. 2. Quod si ex illis pluribus presentatis unus est alio dignior; tunc digniorem esse ab Episcopo instituendum, docet probabilior sententia, quam in loco citato tradit idem Panor. aliique plures, quos citat, & sequitur Castrop. *part. 2. tract. 13. disp. 2. pun. 9. num. 3. arg. c. ult. dist. 63.* ubi Metropolitanano precipitur præferre electionem dignioris, cum vota eligentium in duas se dividerint partes, cujus Canonis ratio in eo sita est, quod in æquali jure electionis eum præferri debeat qui Ecclesiæ utilior futurus est quæ ratio æque procedit in nominatione.

13. Jus patronatus semel habitum pluribus modis amitti, aut ab uno ad alium transferri potest. Primo enim amitti potest casu, si Ecclesia patronata incendio consumpta fuerit, aut terremotu, aut vitio suo corruerit, arg. §. *fin. Instit. de Usufruct.* Quod tamen limitatur à Panor. in *c. Quoniam 3. de Jurepatr. nu. 11.* ita ut intelligi debeat de Patronatu in constructione fundato, non autem de Patronatu fundato in dotatione, vel fundatione: unde permanente dote vel fundo, si contingat Ecclesiam collapsam iterum ab alio ædificari, docet non solum acquiri jus Patronatus eidem ædificatori, sed etiam priori dotatori, vel fundatori in patronatus conservari.

14. Secundo amittitur Jus patronatus in

pos:

pœnam, si Patronus Rectorem, vel alium Clericum ipsius Ecclesiæ, per se, vel per alios occidere, vel mutilare ausu nefando præsumperit: in quo casu tam ipse, quam ejus hæredes jurepatronatus privantur, & præterea illius posteritas usque ad quartam generationem prohibetur admitti ad Collegium Clericorum, & ad quamlibet prælationem in domibus regularibus, nisi fuerit misericorditer dispensatum, juxta textum in *c. In quibusdam penult. de pœnis*. Item ex Triden. *sess. 22. de refor. c. 11.* si Patronus per se, vel per alios, quacumque arte, aut quocumque quæsito colore, jurisdictiones, bona, census, ac jura, etiam feudalia, & emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quascumque obventiones, quæ in Ministrorum, & pauperum necessitates converti debent, in proprios usus convertere, illosque usurpare præsumperit, seu impedire, ne ab iis, ad quos jure pertinent, percipiantur; ultra pœnam anathematis, eo ipso privatus est etiam jure patronatus. Demum idem Juris est si Patronus incidat in hæresim: in confiscatione enim bonorum, cui subjacent hæretici ex *c. Vergentis 10. de hæreticis*, amittitur etiam jus patronatus.

15. Tertio Jus patronatus amittitur, aut ab uno ad alium transfertur ex libera voluntate Patroni, multipliciter. Primo per liberam cessionem, si videlicet laicus Patronus suum jus

G

depo-

deponat, & conferat ipsi Ecclesiæ, ex *c. unico de jurepatr. in 6.* Secundo si Patronus patiatur Ecclesiam, seu Cappellam patronatam commutari in Ecclesiam Collegiatam, in quo casu privatur jurepatronatus quoad facultatem præsentandi, quia Ecclesiæ Collegiatæ providetur mediante electione, cui se non immiscet Patronus, quamvis eidem reliqua patronatus jura salva permaneant, ex *c. nobis 25. de jurepatr.* Tertio denique Juspatronatus transfertur mediante donatione, permutatione, venditione, & testamento sive jure hæreditariæ successionis, ut tradit Innoc. in rubr. *de jurepatron.* Glös. in *c. piamentis 26. 16. q. 7.* aliique communiter.

16. Donatione transferri posse constat ex *c. ex insinuatione, 14. de jurepatr.* sive fiat in favorem alicujus Ecclesiæ aut loci pii, sive fiat in favorem laici, sive in favorem alicujus Clerici, causa ipsius, non Ecclesiæ. Id tamen discriminis inter diversas ejusmodi donationes assignant pro re præsentanti Doctores, quod si Juspatronatus donetur alicui Ecclesiæ seu loco religioso, ea donatio valeat, quamvis absque assensu Episcopi facta fuerit, juxta textum expressum in *c. unico de jurepatr. in 6.* At si laico donetur, aut etiam Clerico causa ipsius, non Ecclesiæ, variant Doctores. Innocentius enim, aliique tacito nomine relati à Panor. in *c. illud 5. de jurepatr. nu. 5.* docuerunt neque tunc requiri consensum
Epif-

Episcopi; at idem Panor. ibidem cum Host. Jo-
an. Andr. & Arch. docent in eo casu sine con-
sensu Episcopi non valere donationem. Videri
potest Azor. p. 2. lib. 6. cap. 20. q. 5.

17. Venditione etiam transferri, desumitur
ex c. cum seculum 13. eod. juncta ibid. Glos. v.
emperorum, quod tamen intelligi debet non ita
ut vendatur directe, & per se, quia sic vendi ne-
quit juspatronatus absque simonia, ut supra
dictum est ex c. de jure 16. eod. sed indirecte, &
cum universitate bonorum, veluti si villa ali-
qua vendatur, cui annexum sit Juspatronatus:
dummodo tamen non augeatur pretium intui-
tu Juspatronatus annexi, nam sic quoq; com-
mitteretur simonia, juxta sententiam, quam
communem esse dicit Castrop. p. 2. tract. 13.
disp. 2. punct. 4. num. 10. videri potest Azor. in cu.
cap. 20. q. 8.

18. Permutatione ut transferri possit, requi-
ritur, ut cum alio spirituali permutetur, ex c. ad
questiones 6. & c. ult. de rerum permutat. cum jus-
patronatus sit Jus, vel spirituale, vel saltem spi-
rituali annexum, ut supra dictum est. Quod si
in permutatione Juspatronatus in laicum trans-
feratur, requiri quoque consensum Episcopi,
docet Azor. ibid. q. 7.

19. Jure demum hæreditario transferri Jus-
patronatus, sumitur ex c. quoniam 3. de jurepa-
tron. Clem. 2. eod. aliisque juribus: idque locum
habet non solum in hæredibus sanguinis, sed

G 2

& in

& in quibusvis hæredibus quamvis extraneis
 ut post glos. in *c. filius* 31. 16. q. 7. v. *propinquus*, doce
 Panor. in *c. 1. de jurepatr. num. 2.* aliique passim
 Inde fit, quod si plures succedant hæredes, cum
 Jus patronatus sit jus incorporale adeoque di-
 vidi nequeat, ex Glos. in *c. 1. de jurepatr. v. non*
debeat, transfertur in solidum ad quemlibet il-
 lorum, etiamsi non sint hæredes ex æqua por-
 tione instituti, unde illorum cuilibet conveni-
 ent omnes Jurispatronatus prærogativæ, præ-
 ter jus nominandi, quod ita erit apud omnes
 commune, ut unus per se tantum nominare non
 possit, sed omnes communiter, & per modum
 unius, juxta textum expressum in *Clem. 2. de ju-*
repatr. nisi tamen ipsi inter se liberè conveniant
 de Clerico à se alternis vicibus præsentando,
 prout ipsis conceditur in *ead. Clement.*

20. Quæstionis olim fuit, an in Jurepatrona-
 tus succedant hæredes per stirpes, an per capi-
 ta? Nunc tamen ea quæstio resoluta est in *cit. cle-*
ment ubi decernitur, ut succedant non per capi-
 ta, sed per stirpes: ut puta si Titio Patrono
 succedant tres filii, Cajus, Sempronius, & Seius,
 quibus mortuis unus Nepos relinquatur ex Ca-
 jo, duo ex Sempronio, tres ex Seio; tunc in Ju-
 repatronatus, quod Titius avus fundavit, suc-
 cedunt duo filii Semproni non tamquam duo
 Patroni, sed tamquam unus, & tres filii Seji simi-
 liter succedunt tamquam unus: quia videlicet

succe

succedunt non ut suas personas referunt, sed ut parentum suorum.

21. Quæstionis etiam est, an Juspatronatus transferri possit titulo legati? De hac re agit Panor. in *c. cum sæculum* 13. *de jurepatr. n. 6.* ubi cum Joan. Andr. resolvit posse transferri, quia legatum est quædam donatio à testatore facta, ex *§. 1. instit. de legat.* adeoque sicut Juspatronatus donari potest, ita & posse legari. Censet tamen, si tale legatum fiat in favorem laici, requiri consensum Episcopi, sicut in *c. illud* 5. *eod. n. 5.* docuerat in donatione requiri: jura enim quæ concedunt Juspatronatus in successione transferri, loquuntur communiter de hæredibus, non autem de legatariis, ut in *c. filius* 31. 16. *q. 7.* & *c. 1. de Jurepatr.*

T I T. XVI.

De renunciatione, & permutatione Beneficiorum, ac de pensionibus.

1. DICTUM in superioribus est quomodo Beneficia acquirantur à Clericis; dicendum superest quomodo ab ipsis eadem Beneficia dimittantur: cum autem duplici via id præstari possit, videlicet renunciatione, & permutatione, de utraque agendum breviter hic est, ut tractatui beneficiario terminus imponatur.

G 3

2. Re-

2. **Renunciatio Beneficii** est spontanea Beneficii dimissio legitimè facta, ex qua fit, ut Beneficium vacet, adeoque alteri possit à Collatore conferri. Ita colligitur ex Rebus. *in praxi benefic. p. 3. tit. de resignat. Azor. p. 2. lib. 7. cap. 18. qu. aliisque passim.*

3. Dividitur in tacitam, & expressam. Renunciatio tacita est, cum quis aliquid agit, quod vel ex natura rei, vel ex statuto Juris opponitur retentioni beneficii: in quo casu, etiamsi expressis verbis Clericus non renunciet beneficio, attamen per consequentiam censetur eidem renunciare, ut contingeret v. g. si aliquis Clericus beneficiarius etiam minoribus tantummodo Ordinibus institutus Matrimonium contraheret, aut in Religione solemniter profiteretur, aut miles factus arma caperet, & in bello pugnaret, & sic de reliquis, quibus actibus est annexa de Jure vacatio beneficii, ut constat ex *c. 1. de clericis conjug. c. Beneficium 4. de regular. in 6. aliisque relatis à Glos. in cap. fin. de clericis non residentibus. v. redierint.* Renunciatio expressa est, per quam expressis verbis, aut scripto juxta formam à jure statutam, coram Ordinario dimittitur beneficium.

4. Ejusmodi expressa renunciatio subdividitur in puram, seu simplicem, aut absolutam, & in conditionalem. Renunciatio primi generis est, quæ fit absque ulla conditione, vel pacto,

in quo casu Collator beneficii est liber ad illud conferendum cui voluerit. Renunciatio non pura, seu conditionalis est quæ fit adjecta aliqua conditione, ut puta sub conditione annuæ pensionis solvendæ, aut sub conditione quod beneficium resignatum conferatur certæ personæ, & non aliter, cujus generis resignatio vocari solet resignatio in favorem alterius.

5. Ad valorem cujuscumque renunciationis requiritur consensus Superioris Ecclesiastici, ex c. *Admonet* 4. de renunciat. Sicut enim sine Superioris autoritate nemo potest Ecclesiasticum beneficium obtinere juxta c. 1. de reg. jur. in 6. ita sine eadem nemo potest illud dimittere: quia *omnis res per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur*, c. 1. de reg. jur.

6. Superior autem, cujus autoritas ad renunciationem requiritur, ille est, non qui præcisè habet potestatem instituendi beneficiatos, seu conferendi beneficia; sed qui facultatem habet eosdem destituendi, seu deponendi adeoque supra ipsos jurisdictionem habet, ut post Innoc. docet Glos. in Clem. *unica de renunciat. v. manibus*. Renunciatio enim habet vim destitutionis, siquidem beneficiatus mediante renunciatione desinit esse beneficiatus: adeoque nemo potest renunciationem admittere, nisi qui potest Clericum destituere, seu beneficio privare.

7. In particulari autem ejusmodi Superior

est in primis Summus Pontifex, qui quaslibet potest quorumlibet beneficiorum renunciaciones admittere, cum certi juris sit ad ipsum pertinere plenariam omnium beneficiorum Ecclesiasticorum dispositionem, *c. 2. de præb. in 6.* Alii inferiores Prælati, quales sunt Episcopi, possunt admittere renunciaciones puras, & absolute beneficiorum illorum, quorum destitutio ad ipsos pertinet: idque extenditur à Flam. Parisio *lib. 7. de resig. q. 14. n. 6.* & ab Azor. *p. 2. lib. 7. c. 25. q. 9.* etiam ad beneficia Summo Pontifici reservata, quæ tantummodo reservata sunt quo ad collationem, unde Ordinarius quamvis non possit illa conferre, non tamen prohibetur Clericos delinquentes ipsis privare, adeoque nec prohibetur ipsorum resignaciones admittere. At indiscriminatim admittere nequeunt renunciaciones conditionales, quæ scilicet fiant in favorem certæ personæ, aut sub conditione annuæ pensionis solvendæ: quia ejus generis renunciaciones posse fieri solum in manibus Summi Pontificis, docet communis sententia apud Rebuf. in *praxi tit. de renunciat. condition.* & apud Parisium *lib. 6. de resignat.* sumiturque etiam ex expressa Constit. B. Pii V. quæ est 58. in Bullar. & incipit *Quanta Ecclesiæ Dei*, ubi etiam causæ declarantur, quibus duntaxat intervenientibus admitti possint renunciaciones puræ, & absolute ab Episcopis.

8. Quod

8. Quod si ex autoritate legitima contingat fieri aliquam ejusmodi renunciationem in favorem alterius, & non aliter, debet Superior illam admittens conferre beneficium ei, in cujus favorem fuerit resignatum, supposito quod sit idoneus juxta Sacros Canones, ut tradit Rebuff. loco cit. n. 4. Resignatum enim fuit sub ea conditione, adeoque ea conditione non adimpleta, non censetur facta resignatio: quia actus conditionalis effectum non habet, nisi conditio sub qua factus est adimpleatur, ex l. *cedere diem* 213. ff. de verbor. signific. & l. *sub conditione* 16. ff. de conditione indebiti.

9. Excipi tamen debet casus, in quo resignator infra 20. dies post factam resignationem moriatur: tunc enim resignatio caret omni valore, & beneficium censetur vacare per obitum, ex reg. 19. *Cancellaria Apostolica*: ad vitandas scilicet fraudes, & ne disponatur de beneficiis per modum ultimæ voluntatis, sicut disponitur de bonis patrimonialibus.

10. Quæstionis est utrum ille, qui Beneficium resignat in favorem alterius, teneatur assumere digniorem, an satis sit assumere dignum? Sed de hac re videri potest Gabr. Vasq. *opusc. de beneficiis cap. 2. §. 3. dub. 7.* Azor. *p. 2. lib. 6. cap. 15. q. 10.* Castrop. *tract. 13. de beneficiis Ecclesiasticis disp. 2. puncto. 11. n. 11.* aliique ab ipsis citati.

11. Hactenus dicta de resignationis validita-

te procedunt, supposito quod aliunde particularis aliqua circumstantia beneficii resignationem non impediat, cujus generis circumstantia inter reliquas una est, si agatur de beneficio, cujus titulo sit aliquis ordinatus in sacris, de hoc enim expresse decernitur in *Trid. sess. 21. de refor. cap. 2.* ut resignari non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficii titulum sit promotus: neque ea resignatio admittatur, nisi confitito, quod aliunde vivere commode possit: & aliter facta resignatio nulla fit. Item ejusdem generis circumstantia est de stylo Curiae pro beneficiis residentiam postulantibus, si nondum per triennium possessa fuerint, in quo casu eorum resignatio non admittitur, si praesertim sit in favorem, seu sub reservatione pensionis: unde renunciatus tenetur declarare tempus, à quo beneficium habuit, *Paris. de resign. lib. 3. q. 2. num. 21. Garz. de benef. 11. p. cap. 3. à n. 45.* quos citat, & sequitur *Castrop. in tract. cit. disp. 5. puncto 2. §. 5. num. 9.*

12. Ejusdem demum generis circumstantia est, si resignationi in favorem alterius factae, admisceatur reservatio accessus, regressus, & ingressus. Nomine reservationis accessus intelligitur illa reservatio per quam alicui reservaretur potestas accedendi ad beneficium, seu illius possessionem capiendi, quam antea non coepit ex aliquo impedimento, quo durante interim bene-

beneficium ab alio possideatur, ut puta si beneficium destinatum puero, interea conferatur alteri ea conditione, ut puer possit propria auctoritate ad illud beneficium accedere ejusque possessionem capere, postquam pervenerit ad aetatem legitimam. Nomine reservationis regressus venit ea reservatio, per quam renuncianti beneficium ab ipso possessum tribueretur facultas revertendi propria auctoritate ad idem beneficium resignatum, si præmoriatur resignatarius. Nomine reservationis ingressus intelligitur ea reservatio, per quam habenti ius, & titulum beneficii, sed nondum ejus possessionem, illudque resignanti, daretur potestas, ut si resignatarius præmoriatur, beneficium dimissum ipse propria auctoritate accipiat, ejusque possessionem adeat. Videri potest Rebus. in praxi p. 3. tit. de regressibus.

13. Ejusmodi regressus, & accessus prohibentur expresse à Trid. sess. 25. de refor. c. 7. & recentius à B. Pio V. in Constit. Romani Pontificis providentia edita anno. 1571. quæ in Bullario est 134. inter Constitutiones ejusdem Pontificis: ut videlicet de Ecclesia Dei tollatur omnis hæreditaria beneficiorum Ecclesiasticorum successio, simulque libertati provideatur beneficiorum hujusmodi, & ut de persona magis utili, & idonea, prout requiritur, facilius provideri valeat; quæ rationes desumuntur ex ead. cit. Constitut.

14. Resignationem factam subsequi debet promulgatio; seu publicatio, quæ quomodo, & intra quantum temporis facienda sit, videri potest expressè decretum in Constit. Greg. XIII. quæ incipit *Humano vix iudicio* & in Bullar. est §5. inter Constitutiones ejusdem Pontificis. Quæ de re fuse agit Azor. p. 2. lib. 7. c. 24. Castrop. tract. 13. disp. 5. puncto 2. §. 6. aliique ab ipsis citati.

15. Alter modus quo à Clericis beneficium dimittitur, est permutatio, quæ tunc dicitur fieri, quando duo Clerici sua Beneficia dimittunt, ut alter alterius beneficium consequatur, ut tradunt communiter Doctores in tit. *de rerum permutat.* qua de re tractatum ediderunt Ægidius Bellamera, Fridericus Senensis, Petrus Ubaldu Perusinus, & Petrus Andreas Gambarus.

16. Permutationem hujusmodi permissam esse in Jure Canonico manifestum est tum ex pluribus Juribus sub rubr. *de rerum permut.* tum ex hæcenus dictis de renunciatione, cum permutatio nihil aliud sit quam mutua & reciproca duorum Beneficiorum resignatio facta à duobus beneficiatis, ut Beneficium unius alteri concedatur.

17. Id tamen intelligendum est, dummodo ferventur leges pro legitima permutatione præscriptæ. Inter has illa præcipue curanda est, ut propria autoritate non fiat, sed autoritate

Superioris , ut constat ex supradictis n. 5. aliàs non solum permutatio esset nulla , sed etiam Simoniaca , ut tradunt communiter Doctores , Rebuff. in *praxi* 3. p. tit. de *permut.* Suar. lib. 4. de *Simon.* c. 31. aliique passim , sumiturque ex c. *Quæsitum* 5. de *rerum permut.* aliisque Juribus; ac præterea uterque ita permutans spoliandus penitus esset in pœnam Beneficio juxta textum in c. *Cum olim*, 7. eod.

18. Alia quoq; permutationis est lex ut non fiat nisi inter duos: prohibita enim est & simoniaca species illa permutationis, quam Canonistæ triangularem aut quadrangularem appellant, ut puta si Titio tuum beneficium resignes, ut Titius beneficium suum resignet tuo Nepoti: ejusmodi enim non tam esset permutatio, quæ non nisi inter duos esse potest, sed contractus quidam innominatus *Facio ut facias*, sive *Do ut des* qui à Jure Canonico circa spiritualia reprobatus est, eo quod in spiritualibus interdicta sit omnis pæctio, omnisque conventio, ex c. *fin. de Pæctis.* Ita Garz. 11. p. de *Benef.* c. 4. n. 22. Azor. p. 2. lib. 7. c. 30. q. 6. aliique passim.

19. Alia etiam permutationis conditio est, ut si permutentur Beneficia inæqualia, excessus unius non compensetur pecunia aut alio temporali pretio æstimabili, sed tantummodo nuda Beneficia permutentur. Quod locum habet, non solum si excessus sit in dignitate aut

alio spirituali, sed etiam si fit tantummodo excessus in fructibus temporalibus, supposito quod talis excessus sit annexus titulo Beneficii: quia in eo casu interveniret quædam venditio Beneficii, adeoque Simonia committeretur; nam ut dicitur in *cap. Si quis objecerit* 7. 1. q. 3. *Quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit: neutrum invenditum derelinquit.* Videri potest *Suar. lib. 4. de Simon. c. 34.*

20. Alia demum permutationis est lex, ut non fiat nisi ex legitima causa, ex *c. Quæsitum* 5. *de rerum permut. §. Si autem*, qualis tantummodo est aliqua Ecclesiæ necessitas, ut qui uni loco minus est utilis, alibi se valeat utilius exercere, ut tradunt communiter Doctores, ex eod. *c. quæsitum*. Solus igitur favor permutantis, aut privatam ejus commodum temporale non est causa sufficiens approbandi permutationem.

21. Superior autem, cui de jure communi facultas competit approbandi permutationem, est Episcopus ad quem cæteroquin pertineat in iis beneficiis institutio, & destitutio, supposito quod sermo sit de permutatione quæ simpliciter fiat inter beneficia sine adjectione oneris seu pensionis ex alterutra parte; nam de adjectione pensionis paulò post dicetur. Desumitur hoc assertum ex *cit. c. Quæsitum* in iis verbis *Si autem Episcopus*, & ex *c. unico de re-*
ram

rum permut. in 6. ibi in manibus tuis ipsa resignant. Inde fit quod si Beneficia permutanda reperiantur in diversis diæcesibus, necesse fit ut ea permutatio ab utroque Episcopo autoritatē accipiat, ut docet Glos. in cit. cap. unico de rerum permut. in 6. v. collationem. Nullus enim Episcopus disponere potest de Beneficio alienæ Diæcesis.

22. Quæstionis est, quid hic intelligatur nomine Episcopi; & utrum Prælati Episcopis inferiores, ad quos cæteroquin pertineat Beneficiorum collatio, & institutio, possint autoritatem permutatiōni præbere? Communis resolutio primæ partis est, nomine Episcopi hic intelligi qui habet jurisdictionem Episcopalem, etiam si dignitatem Episcopalem non habeat, ut post Glos. in Clem. uni. de rerum permut. v. conferantur tradit Suar. l. 4. de Sim. c. 32 n. 11.

22. Resolutio autem secundæ partis communior & magis recepta est, inferiores Prælatos quamvis cæteroquin habentes potestatem Beneficiorum collativam, non posse autoritatem permutatiōni præbere si jurisdictionem Episcopalem non habeant, nisi titulo præscriptæ consuetudinis id obtinuerint. Videri potest Suar. ibid. n. 14.

23. Denique quia nonnunquam contingit Beneficium aliquod à Clericis dimitti vel permutari ex autoritate Superioris cum reser-
tio-

tionem annuæ pensionis solvendæ, dicendum aliquid breviter hic est de pensione.

24. Nomine pensionis intelligitur communiter à Canonistis certa portio fructuum ex aliquo Beneficio Ecclesiastico iusta de causa ad tempus detracta & separata, quæ datur alicui ad vitam ejus commodè sustentandam. Solet illa aliquando concedi occasione renunciationis aut permutationis, vel ad aliquam litem, & controversiam circa Beneficium dirimendam, vel demum ex eo quod aliquis sit de Ecclesia aut de Rep. Christiana benemeritus, cui propterea aliqua pensio designatur.

25. Duplex assignari solet pensionum species. Alia enim dicitur pensio laica, alia clericalis. Pensio laica, seu temporalis est, quæ laicis datur propter aliquod officium vel obsequium temporale præstandum ab ipsis, aut aliàs præstitum. Pensio Clericalis est quæ solis Clericis datur ut Clerici sunt: eaque est vel simpliciter spiritualis, qualis est quæ Clericis datur propter aliquod spirituale ministerium exercendum; vel mixta, qualis est, quæ Clericatum exigit, non tamen datur ad spirituale ministerium, sed ob aliam causam, puta propter Clerici paupertatem, senectutem, litis compositionem, resignationem Beneficii.

26. Hæc dicta procedunt attento jure antiquo; at de jure recentiori post Constitut. B. Pii

V. quæ incipit *Ex proximo*, & est 135. in ordine Bullarum ejusdem Pontificis in Bullario, cum omnes Clerici Pensionarii obligentur titulo pensionis recitare Officium parvum B. Virginis, ita ut si recitationem omiserint, peccent & fructus pensionis non faciant suos, quemadmodum ex decreto Concilii Later. sub Leone X. *ses. 9. de ref. Curia §. Statuimus* & ex cit. Const. B. Pii, omnes Clerici Beneficiati titulo Beneficii tenentur recitare Horas Canonicas; quælibet pensio Clericalis, dici potest spiritualis, utpote data propter spirituale ministerium. Unde fit etiam omnes ejusmodi pensiones esse invendibiles absque Simonia.

27. Pensionem Beneficiis imponi posse à Summo Pontifice, indubitati juris est, cum ad ipsum pertineat plenaria Beneficiorum dispositio *c. 2. de præb. in 6. & Clem. 1. Ut lite pendente*. Quinimo de Stylo Curia, solius Summi Pontificis est posse Beneficiis pensionem imponere, quod etiam deducitur ex præscripto Sacrorum Canonum, juxta quos Ecclesiastica Beneficia non possunt ab inferioribus prælatis cum diminutione conferri, ut patet ex *c. unico. ut Ecclesiastica Beneficia sine diminut. conferantur*. Ita Suar. *lib. 4. de Sim. c. 24. n. 37. & c. 34. n. 16. Azor. p. 2. lib. 8. c. 6. q. 1. aliique*.

28. Dixi Beneficiis pensionem imponere. nam ut ibidem rectè notat Azor: aliud est impone-
re

re pensionem Beneficio, aliud Beneficiario: pensio enim quæ in ipso beneficio imponitur, est onus, & servitus in beneficio constituta, ac proinde non cessat morte beneficiarii, sed transmittitur ad Successorem; at pensio, quæ imponitur beneficiarii personæ, ad Successorem in beneficio non transmittitur, sed ipsius beneficiarii, cui imponitur morte finitur. Quod igitur dictum est de Stylo Curix esse solius Summi Pontificis pensiones imponere, intelligi potissimum debet de pensionibus, quæ beneficio imponantur. Quod enim attinet ad pensiones, quæ imponantur beneficiario, non est universaliter interdictum Episcopis illas constituere; cum constituere possint causa transactionis, ex c. *Nisi 21. de Prab.* & videlicet casus contingeret in quo super uno, eodemque beneficio esset jus dubium seu controversia inter duos Clericos, in quo casu Episcopus ad componendam litem posset decernere, ut unus beneficium habeat, sed simul alteri pensionem solvere teneatur: ita tamen ut non ipsum beneficium, sed persona beneficiarii maneat onerata: ne fortè circa proventus aliqua videatur facta sectio beneficii: ita quod ipso beneficiario defuncto, successor ipsius ad præstationem pensionis minimè teneatur, juxta textum expressum in eod. *cap. Nisi*. Atque ita Azor. in *cit. cap. 6. q. 1.* interpretatur Authores qui citari solent pro sententia

ria afferente posse ab Episcopis pensiones imponi.

26. Plura alia de pensionibus videri possunt apud Gigan. in tractatu de Pensionibus, Castrop. tract. 13. disp. 1. punct. 11. Azor. p. 2. lib. 8. c. 5. & seqq. aliosque ab ipsis citatos.

T I T. XVII.

De Regularibus, & Abbatibus.

1. PRÆter Clericos, de quibus hætenus in superioribus egimus, est alius personarum status in Ecclesia; qui quamvis ex Clericis, & laicis componatur, participat tamen indivisim privilegia Clericorum, ac propterea de illo agendum breviter hic est, ut primam institutionum partem, quæ est de Personis Ecclesiasticis absolvamus:

2. Status autem iste est status Religiosus, cujus essentia in eo sita est, ut per tria substantialia vota perpetuæ paupertatis, castitatis, & obedientiæ homines dirigat ad perfectionem Christianæ Charitatis sub jurisdictione Superioris, qui possit illos corrigere, & ad servandam regularem disciplinam cogere; simulque sit idem status per Sedem Apostolicam approbatus. Ita desumitur ex Laym. *Theol. mor. lib. 4. tract. 5. c. 1.* aliisque ab ipso relatis.

3. In

3. In hac Religiosi status essentia conveniunt omnes particulares Religiones, quæ sunt in Ecclesia, quamvis inter se differant quoad alia media particularia, quibus ad perfectionem contendunt juxta fines particulares, & formam Instituti quam profitentur; Aliæ enim sunt Religiones contemplativæ, quarum finis peculiaris est contemplatio. Aliæ activæ, quæ peculiariter exercent opera misericordiæ sive spiritualia, sive corporalia. Aliæ mixtæ, quæ tum ad contemplationem, tum ad actionem ordinantur. Rursus aliæ sunt Clericales, quæ ad ministeria Clericorum propria specialiter ordinantur: Aliæ Monachales, quæ ex vi suæ Regulæ magis sectantur vitam solitariam. Item aliæ sunt Mendicantes, quæ ex Instituto suo nulla possident bona immobilia, quamvis hodie ex concessione Tridentini *Sess. 25. de regular. c. 3.* ea in communi possideant, exceptis domibus Fratrum sancti Francisci Capuccinorum, & eorum qui Minorum de observantia vocantur: aliæ non mendicantes, quæ etiam ex Instituto suo admittunt bona immobilia in communi possidenda. Demum aliæ sunt Religiones militares, quæ editis prædictis tribus substantialibus votis specialiter ordinantur ad militandum pro Religione Catholica.

4. Primum ad Religionem ingressum subsequitur probatio seu Novitiatus, in quo post susce-

susceptum habitum debet per Annua integrum
versari Novitius antequam ad Professionem
admittatur, ita ut si professio antea fiat, sit nul-
la, ex Trid. in cit. sess. 25. de Regularib. cap. 15.
Quamdiu autem tempus illud probationis du-
raverit, potest Novitius ad sæculum libere
redire, nisi evidenter appareat, quod absolutè
voluerit vitam mutare, & in Religione perpe-
tuo Domino deservire, juxta textum in cap.
Statuimus 23. de regular. & c. 2. eod. in 6.

5. Ut ejusmodi Novitiorum libertas serve-
tur indemnis, statutum est à Trid. in cit. sess. 25.
de regular. c. 16. ut nulla renunciatio antea fa-
cta, etiam cum juramento, vel in favorem cu-
juscumque causæ piæ, valeat; nisi cum licentia
Episcopi, sive ejus Vicarii, fiat intra duos
menses proximos ante professionem; ac non a-
liàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secu-
ta professione: aliter verò facta etiam si cum hu-
jus favoris expressa renuntiatione, etiam jura-
ta, sit irrita, & nullius effectus. Decernitur e-
tiam ibidem ab eodem Concilio, ut neque an-
te Professionem, excepto victu, & vestitu, No-
vitii vel Novitiæ illius temporis, quo in pro-
batione est, quocumque prætextu, à parenti-
bus, vel propinquis, aut curatoribus ejus, Mo-
nasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur; ne
hac occasione discedere nequeat, quod totam,
vel majorem partem substantiæ suæ Monaste-
riū

rium possideat; nec facile, si discesserit, id recuperare possit: quin potius præcipit Sancta Synodus sub anathematis pœna dantibus & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat; & ut abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant: quod ut rectè fiat, Episcopus etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat. Ita *Trid. in loco citato.*

6. Absoluto probationis tempore, juxta diversas diversarum Religionum consuetudines, ab iis qui habiles inventi fuerint, celebratur religiosa professio, quæ est contractus quidam Sacer, per quem homo voluntariè in Religione approbata tradit se irrevocabiliter Deo, quoad certum modum, & institutum vivendi, editis tribus votis solemnibus paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, idque acceptante Prælato Regulari nomine Dei, quæ descriptio colligitur ex traditis à Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 2.*

7. Hæc religiosa professio dupliciter fieri potest, nempe vel expressè, vel tacitè. Expressè fit, quæ fit verbis, aut scripto, aut etiam nutibus, vel aliis signis externis indicantibus traditionem personæ profitentis, & acceptationem Religionis, ut colligitur ex *cap. Porreclum 13. de regularib.* Tacitè fieret si quis sciens, & volens completo probationis tempore assume-

ret,

ret, & gestaret habitum proprium Professorum, atque in eo actus proprios Professorum spontè exerceret, sciente, & consentiente Prælato regulari, qui potestatem habet admittendi ad professionem, & desumitur ex *c. Vidua 4. eod.* Eiusmodi tamen tacita professio non solet nunc esse in usu inter Regulares.

8. Sciendum tamen hic est, ad utriusque generis professionem nonnulla requiri, quibus deficientibus professionis validitas tollitur. Hujus generis est ætas legitima, quæ ex statuto *Trid. sess. 25. de regular. c. 15.* debet esse 16. annorum expletorum, ac præterea ex supradictis præcessisse debet integer annus probationis: ita ut professio antea facta sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicujus Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis observationem, aut ad alios quoscumque effectus.

9. Secundo requiritur ut professio sit spontanea, & libera, ex *cap. 1. De his qua vi, metusve causa.*

10. Tertio opus est, ut profitens sit sui juris, nullique aliqua obligatione adstrictus, ratione cujus impediatur ab emittenda sine ejus consensu professione: qua ratione conjugatus post consummatum matrimonium, absque alterius conjugis licentia, invalidè profitetur, ex *cap. Quidnam 3. & cap. Placet 12. de conversione conjugator.*

11. De-

11. Demum omiffis alijs pluribus ; quæ videri possunt apud Sanch. *lib. 5. in Decalog. cap. 4. per totum*, requiritur, ut acceptetur nomine Religionis ab eo, qui potestatem habet admittendi ad professionem, ex *c. ad Apostolicam 16. de regularib.*, ut etiam indicat ipsa natura contractus ultro citroque obligatorii, pro quo utriusque partis contrahentis consensus requiritur.

12. Quod si Religiosus aliquis prætenderet, se ex defectu alicujus ex prædictis conditionibus misisse professionem invalidam, puta propter defectum ætatis, aut libertatis &c. ac propterea peteret à Religione discessum; in tali casu incumberet ipsi onus probandi talem invaliditatem, quod fieri ab ipso deberet coram suo Superiore, & Ordinario. Imo nec ita audiri potest, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, ut decernitur à Trid. in *cit. sess. 25. de regular. cap. 19.*

13. Ut in Abbatem, seu Superiorem domus Religiosæ quis eligi possit, requiritur de jure communi, ut in eadem Religione sit Professus, ex *c. Cum in magistrum 49. de elect.* Imo cum olim sufficeret tacita professio, ut probatur ex eod. *c. Cum in magistrum*, ubi solum requiritur, ut eligendus in Abbatem sit professus; attamen de jure recentiori relato in *c. Nullus 28. de elect. in 6.* requiritur professio expressè facta; aliàs electio irrita est.

14. Hæc

14. Hæc autem intelligenda sunt de Abbate regulari. Alii enim sunt Abbates regulares, alii sæculares. Abbates regulares sunt Regulares illi Prælat, qui præfunt regimini, & gubernationi cæterorum Religiosorum. Abbates sæculares dicuntur Clerici sæculares, qui habent beneficia Ecclesiastica insignita nomine Abbatia, qui rursus in plures classes dividuntur.

15. Aliqui enim sunt qui dicuntur Abbates ex eo quod præfint alicui Ecclesie, quæ olim Regularis, & conventualis fuit, sed post deficiente regulari disciplina, aut ex aliqua alia justa causa, transfuit in sæcularem, seu confertur cœpit sæcularibus Clericis, retento nomine Abbatia pro Rectore talis Ecclesie, quamvis Monasterium sublatum esset.

16. Alii sunt, qui dicuntur Abbates Commendatarii, ex eo quod illis in Commendam traditum sit aliquod Monasterium. Usus ejusmodi tradendi Clericis in commendam Monasteria, observatum fuisse à temporibus Leonis IV. colligit ex cap. Qui plures 2. quæst. 1. Rebus. in praxi tit. de Comm. nu. 6. Tambur. tom. 1. de Jure Abbatum disp. 4. quæst. 1. aliique. Idque ex duplici potissimum causa observatum fuisse notat Gonz. in cap. Cum Monasterium 13. de elect. num. 13. Primò, ex eo, quod Prælatorum electio ob lites, & controversias eligentium ni-

H

mis

mis protraheretur : tunc enim ne Monasteri-
 diu absque Superiore detrimentum aliquod pa-
 terentur, commendabantur interim alicui Ec-
 clesiasticæ personæ. Secundò, ex eo quod de
 crescente paulatim Monachorum numero, &
 Monasteriis penè destitutis, vix idonei regula-
 res reperirentur, qui rebus Monasterii utiliter
 præessent. Inde est quod ejusmodi commenda-
 olim essent non in perpetuum sed ad tempus, ut
 indicat etiam ipsa vox Commendæ : nam com-
 mendare nihil aliud est quam deponere, *l. Com-
 mendare 186. ff. de verbor. signif. & l. Lucius 24.
 ff. Depositi.*

17. Alii demum sunt qui vocantur Abbates,
 non quia Monasteriis præficiantur, sed quia dig-
 nitatem habent in Ecclesia Collegiata, vel Ca-
 thedrali, cui dignitati, vel ex privilegio, vel ex
 consuetudine annexum sit nomen Abbatis;
 quemadmodum etiam in pluribus locis talium
 dignitatum possessores vocantur Priores.

18. Inter istorum generum Abbates aliud
 quoque discrimen notandum est, quod aliqui
 jurisdictionem habeant quasi Episcopalem su-
 pra suos subditos tam Clericos, quam laicos,
 unde Pontificiis etiam insignibus utuntur nem-
 pe annulo, & Mitra, baculo pastorali : alii autem
 nec jurisdictionem Episcopalem habeant, nec
 Pontificiis utantur insignibus.

19. Quoad Abbates regulares, multiplex
 quo-

quoque illorum species est. Aliqui enim sunt, qui non solum præsumt Religiosorum regimini; sed præterea territorium habent, in quo Episcopalem jurisdictionem, & aliquando etiam temporalem exercent. Alii sunt, qui sub se tantum habent Subditos Regulares, quorum regimini præsumt. Alii demum sunt Abbates solo nomine, qui non habent sub se subditos Regulares, vel quia Monasterium est alio translatum, vel quia Monachi locum relinquerunt &c. unde vocari etiam solent Abbates titulares.

20. De jure antiquiori poterant Abbates Ordinum Monachalium exempti & habentes jus ferendi baculum, & Mitram postquam semel benedicti essent, conferre Minores Ordines: aut saltem primam Tonsuram subditis non solum Monachis, sed etiam laicis, supra quos Ecclesiasticam; & quasi Episcopalem jurisdictionem obtinebant, ut probat textus in *c. Abbates 3. de ptivil. in 6.* Hodie tamen ex *Trid. sess. 23. de reform. cap. 10.* non licet Abbatibus, ac aliis quibuscumque, quantumvis exemptis, intra fines alicujus diocesis consistentibus, etiam si nullius diocesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre: imò nec concedere possunt litteras dimissorias aliquibus Clericis sæcularibus, ut

ab aliis ordinentur : sed horum omnium ordi-
natio pertinet ad Episcopos , intra quorum
diocesis fines existant : non obstantibus qui-
busvis privilegiis , præscriptionibus , aut con-
suetudinibus , etiam immemorabilibus. Con-
cedentes autem dimissorias contra formam de-
creti , ab officio , & beneficio per annum sunt
ipso jure suspensi.

21. De Abbatibus si quis plura scire velit,
consulere potest Tambur. in tractatu cui titulus
est *De Jure Abbatum* , Barbosam *de Jure*
Ecclesiastico lib. 1. cap. 17. alios-
que plures ab ipsis cita-
tos.

